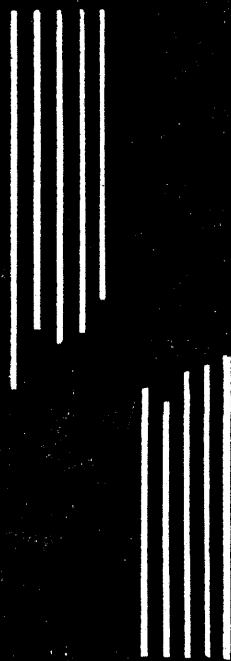

MUUSIKA-LEHT

1933

JAANUAR

Nr. 1

Kooridele uusi laule!

Ilmus trükist

T. Vettik'ult

Segakooridele

„5 laulu sünnimaale“	hind 35 s.
Samad laulud üksikult:	
„Mu sünnimaa“	„ 5 „
„Kas tunned maad“)	„ 10 „
„Vaid tõrvikud käes“)	
„Teid ma tervitan,)	„ 10 „
„Eestlaste pojad“	
„Kodumaa laul“ :	„ 10 „
„Kui tuli tumeneb“	„ 10 „
„Kanneldaja neiu“	„ 10 „
„Lemmelaul“	„ 10 „

Meeskooridele

„12 meeskoori laulu“	
vihk I	hind 75 s.
„12 meeskoori laulu“	
vihk II	„ 75 „
„12 meeskoori laulu“	
vihk I/II	1 kr. 50 s.

Kooridele, kes ostavad üle 10 eks.,
vihu hind 50 s., terve kogu 1 kr.

Pääladu Eesti Lauljate Liidus, Tallinn, Lai tän. 7

Muusikalehe 1933. a. tellimishind:

E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas	2 kr. — s.
Teistele	2 kr. 25 s.
Välismaale	4 kr. 50 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lai t. 7. Telefon 431-82.

SISUKORD:

Miina Hermann'i juubelid — Ed. Visnapuu
Kooride siseelu. Kord — Ed. Visnapuu
Programmimuusika arenemisteid ja põhimõtteid — Vold. Leemets
Vene muusika areng — Sergei Prokofjev
Kunstiklubi ja teatrielu — R. K.-P.
Tulevikuklaver — K. Anton

Meie ringhäälingu kehv saatekava — H. M.
Pasunakooriguhtide kursustelt — E. Mesiäinen
Uuemat muusikaliteratuuri. Leelo III — E. Mesiäinen
Meeskooride nurk
Oper ja kontserdid
X üldlaulupidu. Teated.
Mitmesugust, naljad, illustatsioonid

MUUSIKALEHT

MIINA HERMANN'I JUUBELID

Isamaa, õitse sa! Lugeses neid sõnu, teab iga laulusõber, kelle muusika siin taga heliseb. See on Miina Hermann'i esimene samm kooriloomingu teel, 50 aastat tagasi sündinud hääliitsus, millega ta asus pikale rännakule läbi raskuste ning ühtlasi läbi paljutöötava ilu.

Poole sajandi kestusel on Miina Hermann tegusana seisnud oma rahva silma ees ja laulude helinal käinud südamete radu. Poolsada aastat äratavat tööd, poolsada aastat armastust ümbruse, inimeste ning isamaa vastu oma kunstis, — see on Miina Hermann'i pühendus ruttavale elule.

Võrreldes möödunuga, tänapäeval leiame eest muutunud võimalusi, vajadusi ja tundmisi, kuid midagi on meieni jõudnud nendeltki aegadelt, kus veevoolud praotasid jääd, kus kevadine hingus lõi oksad pakatama, kus taevast ärkas tõusueelne kumendus ning soovid kasvatasid lennuks tiibu. Esimene laul tõi suhu sõnad: *Isamaa, õitse sa!* — ja need jäävad ka viimasteks, meile kõigile.

Miina Hermann oma loomingu istutas armastust ning istutas ilu. Ta on kestvalt harinud pinda lauluväljadel, kus nüüd võrsub paljude külvajate vili ja avanevad õied mitmesugustes värvides. Tema lillikust on käinud noppimas tuhanded; ikka veel tulakse ning saadakse pihud täis, südamed ääreni.

Veel teinegi juubel langeb kokku esimesega: 40 aastat tagasi Miina Hermann algas oma juhataja tegevust. Selle aja jooksul sadanded esinemised on käinud läbi tema käe alt ja tuhanded võinud sellest tunda rõõmu. Veel tänapäevalgi ta piduliku silmapilgu puhul astub lauljate ette ning üt-

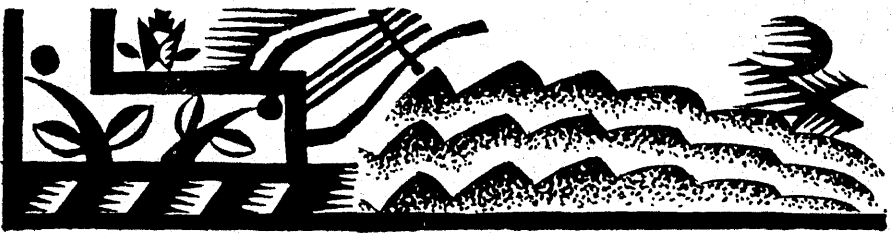

leb oma südamlikuma sõna nende suu kaudu.

10. veebruaril Tallinna Meestelaulu Seltsi ja Estonia Muusika Osakonna koor *Lauljate Liidu* algatusel nende juubelite pühitsemiseks ja Miina Hermann'i austamiseks korraldavad ühise ülesastumise Estonia kontsertsaalis. Selle piduliku esinemise kahele põhjusele seltsib veel kolmaski, kui tuletame meelde, et Miina Hermann'i sünnipäev langeb üsna kontserdi lähikonda.

Meid õnnesoovideks viib kokku kolmekordne püha ja kolmekordne rõõm, mille keskkohas seisab Miina Hermann'i auväärne kujud oma armastusega ümbruse, inimeste ja isamaa vastu. Seda armastust tundsin enne ning tunneme ka nüüd!

Eduard Visnapuu.

KOORIDE SISEELU

ED. VISNAPUU

Kord.

Üheks kooride sisulise tegevuse väliseks mõjutajaks on kord. Seda sõna võime siduda mitmesuguste nähetega, kuid ikka jõuame ainsale otsusele: korra puudumisel ei anna toimingud tagajärgi.

Olen võtnud osa maakoorida tööst ning võinud näha, et harjutustel käimine väga sagedasti jätab soovida vajalise kohusetunde nõuetes. Need pole mitte harvad juhtumid, kus proovid kestvuselt venivad kolme kuni nelja tunnini, kuid tegelikuks laulu harrastamiseks sellest ajast saab kuldada vaid väikese murdosa. Vaevalt on võimalik teha algust kokkuleppe kohaselt. Hilinemised tunni võrra pole vist paljudele üllatavaks uudiseks.

Vüvituste põhjusi muidugi tuntakse. Eks leidu ikka neid, kes ei jõua päralt õigeks ajaks. Korduvalt ootajatest ajajooksul tekib hilinejatele lisa ja nii kujunevad soovimatud traditsioonid. Muidugi teatav osa lauljaist peab järjekindlalt kinni määratud korrast ja seetõttu sagedasti kannatab teiste pärast. Pikad ootamised üksikutele isikutele tähendavad liigset ajakulu ning tuju rikkumist, koorile aga töötamise võimaluste tunduvat piiramist. Koor kui seltskondlik ettevõtte paneb oma liikmetele kohustused, mida tuleb austada, kui tahetakse ühises asjas näha tagajärgi. Loidus ühiskonna tegevuse vastu on loidus enese vastu, sest kaotused tabavad kõiki võrdsest. Liidetud jõudude toimingu tähtsust ainult kõik kas ei suuda näha täies ulatuses või nad isiklikult hoiduvad kõrvale pingutustest ja jätavad ülesannete täitmise raskused teiste hooleks.

Lauljat kooriga peab siduma esijoones huvi asja vastu, kuid selle kõrval ei tohi ka unustada kohustusi, mis nõuavad ühist järjekindlat tegevust. Kooriliige osaku pidada lugu teistest kaaslastest, siis ta leiab lugupidamist ja austust samuti oma seltsilistelt.

Mõnikord öeldakse: „Mida ma sellest saan, et käin harjutamas ja teistele laulmas?“ Rahalist tasu küll mitte pole võimalik loota, kuid ometi ei jää ka laulja päris ilma millegita. Muusika teenimine pakub inimesele päevatöö kõrval vaheldust, arendab teda vaimliselt ja kindlustab temas ühiskondlikku mõtlemist. Hingeline rikastumine ongi see kõige suurem vastutasu, mida võib koorilauljatele anda nende huviala harrastamine. Et lauljaid armastatakse ning austatakse, seda aitab kinnitada nende väärtuse hindamine nii minevikus kui tänapäevalgi.

Kuidas luua koorides korda, seda ei saa öelda välja ühe lausunud mõttega ega teostada mõne välise külma reegluga. Tuleb kujundada traditsioone antud olukorrale vastavalt. Ühtekuuluvuse tunne ja seltsimehelikkus seovad kõige paremini asjaosalisi omavahel. Kui ühel pool seisab sundiv käsk ja teisel pool arusaamine ning usaldus, siis teame kindlasti, kumb nendest võidab. Õieti kõik tulebki rajada kahele viimasele nimetatud mõiste sisule.

Nagu eespool mainisin, on kooride eduka tegevuse aluseks asja sisuline külg. Seda peab aga kohe kasutama välise korra kindlustamiseks, et siin ei tekiks nähteid, mis võivad kutsuda esile üleareid raskusi.

On tähtis, et laulja teaks nõudeid, mille alla temal tuleb painutada ja milliseid väärtusi talle pakub muusikalises huviringis töötamine.

Kasvatav põhimõte peaks säadma üles norme, mis võiksid olla tugipunktiks meie tegude ning toimingute hindamises. Ilmu- vused tulevad võtta arvesse ja nendele erk- sat tähelepanu osutada. Seega asjaosaline ise hakkab nägema ning kaaluma seda, mis talle varem ehk jäi tähtsusetuks või koguni tabamatuks.

Kui, näiteks, lauluharjutus määratakse kindlaks ühele kellaaajale, siis peab olema selge, et see ka sobib. Kindel aeg ei tohi kõikuda tundide ulatuses; vastasel korral otsitagu valju järjekindlusega vahendeid selle vältimiseks. Mitte ainustki kõrvale- kaldumist — ja meie omane juba väärtus- likku traditsiooni. Proovidelt puudumised registreeritagu ühes põhjustega; see pakub ülevaadet liikmete tegevuse kohta ja osu- tab vajalist tähelepanu. Teatav piir peaks määrama ka puudujate osavõtu küsimuse edaspidi.

Igal kooril tuleks valida vanem, kes ai- taks juhatajat tehnilistes korraldustes ja oleks lähemaks sideme pidajaks ning kaas- kaalutlejaks üleskerkivate küsimuste pu- hul. Suuremates koorides võiks määrata koori siseelu juhtivasse esinduskogusse igast häälerühmast üks liige. Niisugune ta- litus kindlasti tõstab koori korda ja teo- võimet.

Kooriliikmete vastuvõtmine võiks sündida katsetuste kõrval ka teatava katseajaga, na- gu see mitmel pool ongi viidud läbi. Nõnda saab uut kaastegelast ning tema suutmisi lähemalt jälgida, et lõplikuma koori külge sidumise puhul oleks kindlustatud tema ülesannete kõrgusel seismine. Teisest kül- jest see käsvatav organisatsiooni väärikust juuretulijate silmis ja paneb neid tõsiselt suhtuma enda kavatsustesse.

Koorid, kes eduga suudavad käsitada laulu oskuslikku arendamist ja sellega ühenduses ka paremaid tagajärgi näitavad, omavad märksa tugevamat külgetõmbe jõudu. Et seda saavutada, tuleb võtta ette nii mõningaidki põhimõttelisi muudatusi seesmisel elus.

Teatavasti meie kooridele on sageli jää- tud vähe võimalusi kultuuriliseks kasvami- seks. Paljud koorid töötavad pikemat aega, ilma et nende tegevuse vili mater- jaalses mõttes oleks juhitud õigesse paika. Kui palju neil tuleb esineda niisugustel puhkudel, kus sissetulekuid kasseerivad tei- sed. See pole aga sugugi normaalne, kuna iga elujõule püüdev liikumine peab mõt- lema ka endale. Kooride huviks on lähe- mat sidet hoida just nende ettevõtetega, kes tungivad laulukultuuri harrastamise sihti- de poole ning pakuvad tegutsemiseks vaja- list tuge.

Et jõuda kindlamale seisukohale nii ideelistel kui ainelistel aladel, peavad lau- lukoovid ühinema erilise tihedusega. Sel- leks on loodud pind *Lauljate Liidu* asutami- sega, kust läheb välja esimene suurem traditsioonide loomise ja kultuurilise elu süvendamise mõte. See, mis jääb saavuta- matuks üksikutele kooridele, viiakse võimsasti läbi ühinemise teel. Kuni vii- mase ajani on leidunud küllalt laulukoore, kes ei taha mõista organiseerimise vaja- dust. Seesugustel puhkudel ei jää üle teist teed, kui tuleb panna neile ette kate- goorilised nõudmised ühistest tegudest osa- võtu puhul.

Kui kooridele liitumise kaudu on loodud kindel seljatagune, siis nad märksa eduka- malt võivad kujundada oma lähemat elu: üksik laulukoor tegutseb üldjste põhimõ- tete nimel ning allub kohalike osakondade kaudu keskorganisatsioonile, üksik laulja aga kannab kohustusi koori vastu, täites ühtlasi laiemate hulkade tahtmisega maks- ma pandud nõudmisi. Vastastikused huvid ning kohustused loovad korra vajaduse ja selle normid, mis panevad tegevuse liikuma sirgetes joontes. Aga üksi vähe on suurtest mõõtudest; ka kitsam elu oma korralduste- ga peab rajanema kas kirjutatud või kir- jutamata säadustel. Iga koor omaette olgu tervikuliseks ning hästi reguleeritud tegu- riks lauljate üldises peres, iga üksik laulja olgu vajalikuks ja kasulikuks rakuks koori arenevas elus. Lõpuks, miski pole kergem, kui käia loomulikku teed.

PROGRAMMIMUUSIKA ARENEMISTEID JA PÕHIMÕTTEID

VOLD. LEEMETS

Iga lavakunstnik ühel või teisel kujul püüab enda harrastuseala rikastada ja täiendada, leiutada uusi väljendusevahendeid. Sõltudes andekusest see püüe ühede juures ei anna mingisuguseid nimetamiseväärsed tulemusi, kuna teised seevastu avastavad mõnegi uue tee või koguni sünnitavad uue epohhi. Seejuures kunsti piiride laiendamine on mõeldav kahes suunas: võib arendada antud kunsti materjalilist ala, jäädes selle kunsti mõiste piirkonda (absoluutne muusika), kuid võib minna veelgi kaugemale ja hankida asunaid teistelt kunstidelt, tungida teiste kunstide valdkonda (programmimuusika). Programmimuusika omakorda jaguneb kaheks eriliigiks: ühelt poolt iseseisev programmi-line muusika, teiselt poolt muusika liitkünstina (ooper, illustreeritud draama, vokaalmuusika, ballett, melodeklamatsioon jne.).

Programmimuusika ideoloogid väljuvad seisukohast, et kunsti piire absoluutsuse vaatepunktist võttes on raske, isegi võimata kindlaks määrata. Üksikute kunstide vahel ei ole teravaid piire ning kunstid seisavad üksteisega teatud suguluses. Seetõttu on asjatud kunstifilosoofide pingutused, mis taotlevad muusika defineerimist: üldmaksvat vormelit siin ei saagi leida ning definitsioone on sama palju kui defineerimisi endid. Kui keskaja teoloogid nägid muusikas „taeva annet“, kui Schopenhaueri arvates muusika tähendab asjade põhiolemuse väljendamist (mõista mingit nähet „an sich“ tähendab kuulda tema muusikat), kui Leibnitzi järgi muusika on varjatud ja alateadev matemaatika (teisel ka Schopenhauer: muusika on matemaatikaks hingele, matemaatika — muusikaks mõistusele), kui Hanslick muusika põhja näeb vormis, kui Nietzsche loeb helikunsti dionüstlikuks kultuseks ja Spencer elamuste differentistlikuks põhjustajaks, siis harilik töetsija ei saa nende tarkade meeste arvamisest põrmugi targemaks ja küsimus

— mis on muusika? — muutub veelgi tumedamaks. Nähtavasti ei ole kunstide vahel teravaid piire ja nad ei lahutu üksteisest hiinamüüri-ga.

Kunstide omavahelist sugulust tõestavad juba igapäevased kõnekäänded, nagu: kirjaniku kujud on „plastilised“, riim on „muusikaalne“, maaliteos väljendab suurt „dramatismi“, peisaaz on „üüriline“, helitöö on „ehituselt monumentaalne“, orkestratsioon on „värvirikas“, virtuoos tõi teemid esile „kumeralt“, „helipilt“ oli täiuslik ja „illustreeris“ teksti jne., jne. Sellele lisandub veel nähe kunstide vastastikust mõjutamist: Rjepin lõi „Johan Julia“ Rimski-Korsakovi muusika mõjul, Mussorgskit ergutas loominguks kunstinäituse külastamine jne.

Kui võtta aluseks muusikat ja võrrelda teda teiste kunstidega, siis viimaste hulgas ei leidu ühtki, mis ei omaks temaga ühiseid jooni. Muusikale väga lähedal seisab arhitektuur, hoolimata sellest, et mõlema materjalid erinevad. Kumbki neist ei oma vastavat leeskuju looduses, mõlemad on abstraktsed, sümboolika- ja vormikunstid, ainult selle vahega, et ühel vormid sünnivad ruumis ja teisel ajas. Ehituskunsti arabeskid vastavad fiorituuridele muusikas. Muusika ja arhitektuuri vaherkorda väga tabavalt iseloomustas Schlegel enda tuntud vormeliga: arhitektuur on tardunud muusika, muusika on elustunud arhitektuur.

Muusika ja maalikunsti sugulus rajaneb füsioloogilistel teguritel. Asjaolu, et silma ja kõrva närvid osaliselt põimuvad, on põhjustanud fonismi (vaadeldes kuulda) ja fotismi (kuuldes näha) teooriate loomist. Kuivõrd need teooriad iga üksisiku juures tõestuvad, on iseküsimus, igatahes leidub muusikateoreetikuid, kes mitmesuguseid astmikke ja akorde seovad teatud värvidega. Väljudes sellest,

et üks mažoor on sinine, teine kollane, kolmas valge jne. on korraldatud kontserte, kus muusikat saadab-selgitab valgustuse modulatsioon. Kas sellased eksperimendid osutuvad küllalt põhjendatuiks ja kas nendega ei liialdata, jällegi on iseküsimus ning isikliku suhtumise asi. Üks aga jääb kindlaks ja üldiselt maksvaks: kõrged toonid on „heledad“, madalad „tumedad“. Muusika ja skulptuuri ühisjooni on rassem tabada. Võib vihjata vahest sellele,

muusika suuresti sarnanev. Kõnes leidub niipalju meloodikat, et veel tänapäevani väieldakse selle üle, kumb kummastki on tekkinud — kas muusika kõnest või kõne muusikast. Kuigi kõne ebamäärastes tõusudes ja vajumistes ei saa märkida intervalle, siis nivelleeruks seegi vahe, muusika laskudes (või tõustes?) kõne tasapinnale. (Veerandtoonide tarvitusele võtmine kahtlemata sillutab siin teed!). Muidu aga nii kõne- kui muusikalause printsüübid osutu-

Stseen oop. „Tsaari mõrja“ kolmandast vaatusest

et mõlemad kunstid kehastuvad kolmes mõõdus: kõrguses, laiuses ja pikkuses (õhulained). Seega muusikat teatud määral saab „kuulda“ kogu kehaga ning pole põhjust kahelda, et kurdid sama hästi võivad „kompamise“ varal nautida helikunsti, kui pimedad kompamise abil skulptuuri. Novalis soovitas raidkunsti vaadelda muusika saatel ja muusikat kuulata skulptuuriteostega kaunistatud ruumes.

Tantsu ühendab muusikaga rütm ja poeesiat rütmi ning metrumi kõrval veel riim (viimasele vastab muusikas kadents). Kuid mitte üksinda sõnakunsti, vaid juba sõnaga (kõnega) on

vad täiesti analoogiliseks. Kummalgi puhul on tegu lausega, kus juures lause üksikosad (pää- ja kõrvallause) liituvad hämmastava sarnasusega: kahtlev või tingiv lauseosa (muusikas dominantpeatus) saab kategoorilise lõpu (tonika).

Kui kunstide liitmine üldse on õigustatud, siis küll esmajoones muusika ja laulukunsti ühendamine (Ülemineku sil-laks on siin recitatiiv, kus muusika laskub kõneni ja kõne tõuseb muusikani). Täie õigusega jääb vokaalmuusika kõige populaarsemaks kunstivormiks: Siin tekst kergendab muusikaliste mõtete-võtete mõistmist ja omalt poolt muusika süvendab ning hingestab teksti. Endastmõistetavalt suu-

rim kunstide liitja R. Wagner seepärast esimeses järjekorras kasutas muusikat ja kirjandust ja alles siis plastikat, maalikunsti ning arhitektuuri.

Huvitav on märkida, et Wagner muusikalise draama rajamisele asus paratamatuse sunnil, kuna ta pidas absoluutse ja „klassilise“ muusika saavutisi Beethoveniga ammutatuiks. Temal ei jäänud seepärast üle muud, kui leiutada uus ala: muusikadraama. Loomingulise külje kõrval Wagner veel teoreetilisel ja kunstifilosoofilisel propageeris uue kunsti põhimõtteid: kunstide isoleerimist ei või tunnustada otstarbekohaseks; absoluutne ning üksildane kunst peab teed tasandama uuele, tuleviku kunstile, milles üksikud kunstid kaotavad oma absoluutse tähtsuse ja iseseisvuse, muutudes selle liitkunsti elementideks.

Et kõige selle kõrval Wagner ka veel puhtmuusikaliselt novaatorlikult esines, siis niihästi tema looming kui ka kunstifilosoofia sattusid vastuollu tollaegsete tõekspidamistega. Eriti tekkisid vastolud absoluutse muusika pooldajatega, kes sõjakilbiks võtsid Schopenhaueri väite: „Muusika, ka ooperis, on ikka iseseisev ning lõplikult jäävad temale võõraks kujud, mida dikteerib tekst. Muusika sammub oma muntunatut rada ning tema ei vaja mingit kaasabi. Ooperis muusika kuulamist kilustavad dekoratsioonid, valgustuseffektid ja fabula. Ooper on e h a m u s i k a a l n e leitud, sest helikunst, võimsaim kõigist kunstidest, vajab häirimatut süvenemist.“ Väga teravmeelselt, kuid vaevalt kompetentselt, ründas Wagnerit ka Max Nordau: *Faust* ja *Hamlet* ei võida põrmugi muusikalise akkompaneerimisega, Dante *Jumalik komöödia* ei vaja dekoratsioone, Michel-Angelo *Mooses'e* juures pole vaja tantsida ega keksida.“ Muude absoluutse muusika pooldajate arvamised: kunstid olgu iseseisvad, sest eristumises on progress; muusikaline draama seega on samm tagasi, ta ei ole tuleviku muusika, vaid minevikku laskumine.

Programmimuusika iseloomustavad jooned päämiselt ilmnevad selle kunstiliigi

iseseisvas avalduses, kuna ooper ja muusikaline draama on üksnes kõrvalnähted. Kui absoluutne muusika rajaneb ainult vormil, mis ühtlasi on heliteose sisuks (absoluutse muusika välistunnusena peab märkima, et helitöid nimetatakse nende vormide järele, nagu rondo, sonaat, sümfoonia jne.), siis programmimuusika otsib sisu väljaspool vormi, püüab „kujutada“ sündmustikku ja anda „pilti“.

Programmimuusika juured ulatuvad juba kaugesse keskaega. Tema rajajaks ja esimeseks түsedamaks esindajaks loetakse Josquin'i (kolmandama madalmaa kooli suurem nimi) õpilast, prantslast *Clement Janquin'i*. Viimase sellelaadilistest töödest võiks nimetada „*Inventiones musicales*“ (1544. a.), milles ta esitas terve rea helipilte, nagu „Lindude laul“, „Armukadedus“ jne. Eriti huvitavaks katseks osutub tema „Lahing“, milles on püütud anda edasi kahurite mürinat, raginat, tulistamist, signaliseerimisi. Sama algupäraseks osutub tema teine töö „*Cris de Paris*“, mis illustreerib Pariisi tänavaelu. Kõik need kompositsioonid olid kirjutatud koorile instrumentide saateta ning kõik heli-efektid sooritati vokaalsete vahenditega. Alles hiljem hakati sellaseid töid kasutama ka instrumentaalmuusikas.

Janequin'i printsiipe jatkas kaks sajandit hiljem jällegi prantslane, *Jean Rambeau*, kes enda ooperite eelmängud suure järjekindlusega kirjutas programmimuusika vaimus. Selle kõrval ka ooperis eneses kasutas ta sama stiili, ning just kohad, kus ta annab edasi, „kujutab“ mitmesuguseid loodusenähteid, näitavad tema õnnestunumaid saavutisi.

Klassikuist programmimuusikat arendas *Beethoven* enda V sümfooniaga (saatusemotiiv: „nii koputab saatuse uksele“) ja VI, pastoraalsega. Selles geniaalne helilooja geniaalselt maalib loodust ning seda nii tõetruult, et temale isegi on tehtud etteheiteid „ülemäärase reaalsuse“ eest (näit. E. Hoffmann).

Klassitsismile järgnev romantiline vool juba omalt põhiolemuselt teatud piirini on „programmiline“, sest isiklike elamuste

edasi andmine, mis iseloomustab seda voolu, on juba programm omaette. Tüübilist programmuusikat pakkusid Schumann ja Schubert rohkearvulistes romansides.

Uusromantikud võtsid programmi juba voolu printsüübiks. Berlioz esimesena murdis vormi köidikud ja andis sümfoonilise poeemi, tüübilisema programmuusika kuju.

Lõpuks moodsas impressionismis kultiveeritakse programmi helimaalides, kus juures ignoreeritakse nii klassilist vormi kui ka šabloonilist hääkõla, kuna nad ei võimalda helidega maalimist (Debussy). Saksa impressionistid lähevad veelgi kaugemale ja asendavad helipildi võib öelda helifilosoofiaga, kasutades selle juures kõige drastilisemaid väljendamisvahendeid (muusikaline naturalism). Selle voolu kuulsaim esindaja on Rich. Strauss. Tema looming („Surm ja äraseletus“, „Zaratustra“, ooper „Salome“) tõestab, et muusika ei tarvitse piirduda maalimisega, vaid võib tungida isegi literatuuri valdkonda.

Absoluutse ja programmilise muusika

pooldajate vahel ikka on püsinud väike antagonism. Absoluutse muusika kaitsjad ei suuda leppida, et programmuusika võõraste elementidega profaneerib puhast helikunsti. Nende arvates ooperi muusika ial ei või tõusta absoluutse muusika tasemeni, sest ooperis muusika ei ole ainsaks ja üldiseks keskuseks: ta on paremal juhtumil reamees teiste reameeste seas, mitte kunagi aga kindral. Samuti väärnähe on helimaal: kui maalida, siis kasutatagu selleks juba pintslit, mitte aga helisid.

Omakorda programmuusika pooldajad süüdistavad vastaspoolt tarbetus fanatismis ja kitsarinnalisuses. Nad väidavad, et mitte üksinda kunstid ei pea üksteisele liginema, vaid peab ühendama koguni kunsti eluga. Mida rohkem selles suunas jõutakse edasi, seda elulisemaks muutub kunst. Ainus tee vabaneda kuivast abstraktsusest on lähene mine elule ja teistele kunstidele.

Vaevalt on aga mõtet sellel alal polemiseerida, sest absoluutne- ja programmuusika ei ole mingid mõõduandvad voolud, vaid kaks iseseisvat muusikalist maailmavaadet. Nad arenevad rööbiti ja iga üksik neist elab läbi mitmesuguseid voole. Nad on kaks erinevat kunsti.

VE NE MUUSIKA ARENG

SERGEI PROKOFJEV

Vaevalt 50 aasta eest leidis vene muusika sissepääsu mujale Euroopasse. Laia Venemaa esimene komponist, keda maailm tunnustas, oli Peeter Čaikovski. Suur huvi vene rahvusliku kooli esindajate Musorgski, Borodin'i, Rimski-Korsakov'i vastu tekkis märksa hiljem. Tähelepanu väärib ka asjaolu, et vene muusika üldse on noorim Euroopas. Vene muusika isaks loetakse harilikult Michail Glinka't, kelle ooper *Elu tsaari eest eelsõjaaegsel* Venemaal oli armastatud ja oma patriootilise sisu pärast kõrgemalt poolt soovitatud repertuaarpala.

Võrdlemisi vähe teatakse, et sama teemi (vene talupoja ohvrisurma, päästes tsaari vaenlaste käest) kasutas üks Venemaale kutsutud ja sinna elama jäänud itaalia komponist Cavos ooperis *Ivan Ssussanin* (seda

nime kannab Glinka ooperi kangelane). Cavos'i ooperile igatahes polnud määratud tähelepanu. Aga veel enne Glinka't katsetas ooperi alal üks vene komponist mõõduv eduga. See oli Verstovski, kelle teos *Askoldi haud* tema eluajal Venemaa provintsisides sageli seisis mängukavas. Juba tsarinna Katariina Suur oli teinud katset kutsuda ellu vene ooperit, kirjutades ise teksti veidra meelitava päälkirjaga: *Mölder, võlur, petis ja kosjasobitaja*.

Need asjaolud on teada küll vaid vähesetele muusikaajaloolastele. Tõeliselt lavavõimeliseks euroopalikus mõttes sai vene ooper alles Glinka läbi. Siiski ei leidnud Glinka tunnustust kodumaal oma eluajal, nagu mõnigi suur meister. Itaalia kerge toiduga harjunud Peterburgi ooperipublik

nimetas Glinka ürgjõulist rahvamuusikat talupoja muusikaks ja ei tahtnud sellest midagi teada. Kibestunult pööras meister selja oma kodumaale ja avaldas kogu ni soovi, seda iialgi mitte enam näha. Ta õp- pis Berliinis Siegfried Dehn'i juures ja saavutas saksa klassikalise vormi ning eht- sa, põhikindla vene muusika sünteesi.

On märgitav, et niihästi Glinka kui ka tema järelkäijad Mussorgski, Borodin (*Vürst Igori* komponist) ja Dargomõžski harrastasid muusikat n. ö. „muuseas“. Nad olid diletandid sõna parimas mõttes. Kui Glinka'le heideti ette, miks ta ei tee mi- dagi oma tööde levitamiseks, armastas ta öelda: „ma ei hakka harjuskiks oma muu- sa saadustega“, Borodin aga rõhutas lendsõna: „Kunsti ja armastust ei müüda“. Suurim jagu vene muusikuist tõepoolest ei elatanud end kunstist. Glinka oli mõisa- omanik, Borodin keemiaprofessor, Rimski- Korsakov oma muusikalise elutee algul mereväe-leitnant, Dargomõžski ametnik. Kõik need meistrid löid ürgpõhjalist vene muusikat ja olid tiivustatud ideaalist — igal juhul end mitte lasta mõjutada välis- maast.

Vene ärkava muusikakunsti arenguloos tähendas pööret viie noore rahvuslus- revolutsioonilise meelusega kunstniku poolt loodud ühing, mis end tähelepanu väärivalt nimetas *Võimas Salk*. Need viis olid: Mussorgski, Borodin, Rimski-Korsa- kov, Balakirev ja Cui. Kogu vene muusi- ka-generatsioonile sai ühiseks pöördumine Richard Wagnerist. Ent siiski leiame mõ- negi vene komponisti loomingu program- mis ideaale, mis elavalt tuletavad meelde Wagneri muusikadramaatilist kunstivormi. Nii tahtis Dargomõžski äratada ellu oope- rivormi, milles muusikalise deklamatsiooni tõde pidi tõstetama kõrgele. See oli reakt-

sioon tolkorral itaalia ooperites valitseva deklamatsiooni mõttetuse vastu, meenutab aga Wagneri muusika-draama ideed. Nii komponeeris Dargomõžski kahjuks kogu Euroopas tundmatuks jäänud ooperi iga- vese Don-Juan'i teemile. Sõna-sõnalt ta kandis muusikasse üle vene suurima lüü- riku Puškin'i Don-Juani draama *Kivist kü- lalise* — eriliselt aukartust äratav katse uue ooperi stiili loomisel. Ka Mussorgski oma fanaatilises kiindumuses sõna ja selle dra- maatilise tõe otsingul seisab kui tähelepanu vääriv muusikadramaatik vastandina Rims- ki-Korsakovile, kes muusikas näeb ooperi tõelist elementi. Oma teoreetilise käsituse erinevustele vaatamata kõik need heliloojad ammutasid ainet rahvamuusika allikast. Nende kunst jääb natsionaalseks, nagu Čaikovskil, kes vaatamata mõningatele Lää- ne mõjutustele iialgi ei salga ära vene oma- pära ja samuti Wagnerit ignoreerib.

Need on ehtsad vene muusikud, kelle tööd ikka rohkem lõövad läbi. Mõniküm- mend aastat tagasi nad oleksid leidnud rasket vastupanu, kuna põhjalt eepiliseks jääv vene helikunst vähe sobis valitseva muusika draama ideaaliga ja selle psüho- loogitseva orkestriga.

Muide tähelepanu vääriv on, et Aleksan- der Skriabin'i sümfoonilised teosed ja kla- veritööd, mis 15 aasta eest Venemaal said suure menu osaliseks — välismaal leidsid vähe poolehoidu. Selle põhjuseks osutub vist küll asjaolu, et Skriabin, loobudes rahvamuusika alustest, pidutseb emotsio- naalses ekstaasis Liszt'i ja Wagner'i vai- mus.

Kui viimasel ajal Vene muusika on päri- nud aukoha kogu maailmas, siis küll see- tõttu, et ta näitab vene ehtsat ilmet, osu- tab rahvapärast paremas mõttes ja nõnda ka väärib internatsionaalset tunnustust.

Liidu nõukogu koosolek

peetakse laupäeval, 11. veebr. s. a. kell 3
Liidu ruumides. Päevakorras:

1. Liidu 1932. a. aruanne.
2. 1933. a. tegevuskava ja eelarve.
3. Volikogu koosoleku määramine ja selle päevakorras olevate küsimuste läbivaatamine.

4. X üldlaulupeo eelarve.
5. Laulupidude kava.
6. X üldlaulupeo pasunakoosoride kava.
7. Järvamaa 1932. a. laulupeo aruande küsimus.
8. Koosolekul algatatavad küsimused.

KUNSTIKLUBI JA TEATRIELU

R. K.-P.

Kui asutati *Kunstiklubi*, päämiselt noorkirjanike algatusel, siis püüti selle vastu hinged soojaks kütta võimalikult kõigi alade kunstiinimestel, et sünniks suur ühine front, kus kõik kunstiinimesed saaksid kokku ja omavahel südameid tühjaks kõneldes võiksid selgitada ühiseid elulisi ideid, teha hääd, otstarbekohast strateegiat ning lüüa siis tublit võitlust vaimseks eluks.

Sest tõeliselt on me vaimline elu sihtu ning süsteemitu, mingisugune tegelemine kohtadele pääsenud inimeste äraelamise huvides — ilma et vaimsus kui tervik kunstide eisu seisaks pühadusena eesmärgiks, käsutajaks ja kohustajaks.

Ei ole imestada midagi, kui inimeste elavad vaimlised hulgad suures nõutuses ning käärimise alateadlikes ärevusis hukkamõistvalt suhtuvad sellesse, mis me vaimseis eluavaldusis laisalt hingitseb. Ning päälegi ihatakse aupaiestet, ordeneid aplauside näol, kiitvate arvustuste näol! Süda läheb mees- tel haavunuks, kui kõneldakse nende väinust gloriast, või muiste tehtud teenete ülihindamise mittevajadusest uue tõusva elu arvel, või äritegemisest endiste nimedega jne. jne.

Kultuurielu loominguilise tegevuse üldise frondi võimalusi teatud mõõdul on olemas ja seda peab leidma. Vaim siis sureb, kui ta seisatab; midagi halvemat on, kui ta teotseb, suunates oma arusaamisi tagasivah- timise ideoloogiale. Kõige hirmsamaks osu- tub aga, kui vaimlise elu kandjaks on eba- vaimlised inimesed. Meie juures tooniand- vamaiks avaldusiks tõusevad need nähted ning see toob ellu haua lõhnad.

Inimesed üksikult võetuina pole sugugi nii halvad raugad. Süsteemis on puu- dusi. Või ütleme nii, et süsteem võimaldab vaimuahtrusele hääd kombineerimisi.

Kunstiklubi pidi aitama kaasa avada ini- meste tõelisi südameid selleks, et tegevust ehitada just neile avatud südameile.

Muidugi luhtus see. Luhtus päris põhja- likult. Me vaimliste potentside segane loiololek ei suuda hoogu võtta kristallisee- rumiseks selles õhkkonnas, mis kombinee- nib äraelamist ja ajaviidet. Mingisugune aadlitsev tendents kasvatab meil vägisi „ära- valituid“ poliitikusi ja seltskondlikku pa- remlust ning nende meelelahutuslikku här- ratsevat äraolemist. *Kunstiklubisse* siirdu- sid elavusega näitlejate hulgad, pillimehi ja tantsulööjaid. Üks kilin-kölin rumbadega pääsis otsekohe esiplaanile. Nemad ju- vajavad meelelahutust, nemad on seltskond- likud, nemad on klubis lõbutsejad pääle rasket „vaimlist“ tööd! Kus siis teisiti kui naistega — või siis jumalamuidu peab rips- meid kultiveerima ja Riias vesti all kena- kesi asju üle Valga sisse vigurdama! Ja me- hed, — milleks sa oled õppinud Molnari salongitarkusi ja operettidest kõditamist päris riiklikul abiandmisel, kui ei saa nüüd seda praktikasse harjutada!

Ja jumal sellega, mida nimetatakse vaim- lise frondi süvendamiseks! Aitab sellestki, kui natukene klaveril tehakse soolot, mõni mees omi laulukesi loeb. Sellele juure nipsud-napsud, pääle laulu, sõnelemist, — siis on kõik korras. Niisuguseks on kaju- nenud *Kunstiklubi* ja imelik pettumus tõm- bab säält paremaid inimesi kõrvale.

Kuid muidugi: rääkige inimestega, ne- mad sõnades kõik soovivad, et vahel asjali- kult sõelutaks küsimusi! Kus sa sellega, ikka ka meeste moodi on vaja olla!

Näe eriti näitlejaid, — nende teatreis on vaimline kitsas käes. Nemad ütlevad, et tuleme kokku, arvustajad, näitlejad, teatri- juhid ja siis räägime, vaidleme endid tüh- jaks, tõmbame sirgeid jooni. Nii tehti sõnu ja avaldati soove.

Ei ole kerge maid jagada näitlejatega. Nemad ei saa midagi öelda, kui pole suflöö- ri kastiga kaasas. Kuid usub ise, et küll ütleks, kui oleks suflöör!

Nii siis kujuneski, et näitlejate teeseldud südamesoovil (selle osa nad mängisid väga hästi) *Kunstiklubi* korraldas kahel korral seletusi teatriküsimuse üle. Kuid täiel rindel teatriinimesed siis ei tulnud. Riigiteaterlikult paremlikkude eelarvamustega estoonlaskond hoidus kõrvale.

Ning hiljem läks lärm lahti. Estoonlased deklareerisid, et nemad olevat haavunud ja ei tulevat kunstiklubisse üldse enne mõningaid klaarimisi.

Ja mis siis oli öieti lahti? Estoonlased jäid vaidlusesõhtult eemale kindlasti osalises teadmises, et neid sellel istangul sugugi mitte ainult ei päitata. Ja mida sa vaidled, kui vaid päitatakse! Ning estoonlased elavad-tunnevad-näevad küll, kuidas nad on ummikus oma repertuaariga, meelsuse vaalikuga ning ka mänguga.

Kuid elu on nii: kui „Mass-inimene“ löögi löi karjanike ja *E. Kirjanduse Seltsi* asjusse, siis alles tuli säääl madin. Et kus ja kuidas juletakse meie auväärnsusi!

See nimele vana glöoria-kultus praeguse sisemise tühjuse juures võib ju näida veel tükk aega isegi imponeerivana, kuid ta tähendab sisuliselt ometigi paigalseismist.

Ei ole vaja karta vaielusi ja uute võimaluste otsimisi ning leidmisi.

Elavalt tuleb meelde see poleemika, mis nende ridade kirjutajal ja mitmel muusikamehel oli ooperi küsimuses läinud suvel *Päevalehe* kunsti ja kirjanduse lisas. Vaadake, nii oli, et keegi ei suutnud säääl tabada seda kõige paremat tõtt, kuid see mõtete keerutamine hääst tõe tahtmisest ometigi tõi nii palju elevust muusikainimeste perre, et säääl nüüd hoopis uute hoogude ning värskema julgusega püütakse käsitada meie muusikaelu programmilisi külgi. Ühtlasi kindlasti ka teatris hakatakse suhtuma ooperisse teise hinnanguga.

Senini püüti näit. *Estonias* sõnalavastuse osale vaadata kui nähtele, mis väikest osa etendab estoonlaste pere kunstitegevuses. Nüüd näitlejad omavahel hüüavad ooperijõude „pankrotimeistriteks“. Teatri majandusliku külje hoidmisel on väga tähtis, et vaatlemised ja hinnangud omavahel seda viisi äärmusi teevad, sest vaid nii mõistetakse leida ka see parim keskmine kuldne

tee, mida mööda minnes teatri kõik alad võivad meie oludes tegutseda kõige paremini. Me nii ehk leiamegi, et ei ole vaja ooperit kaotada, aga et võib teda teha odavamalt ja päris edukalt, ütleme kas või veerandajaarmastuslikult.

Ma mõtlen sõnalavastuse repertuaarile, mille sobivust pole kellelgi kerge näha ette. Muidugi ei saa siin teab mis tarka öelda ka *Kunstiklubi* vaielused. Kuid usun, kui vaieldaks ja käsitataks üldiselt seda probleemi, et mis vajab me publik kõige rohkem teatrist, missugused ärevused me üldisuse hingelaadi praegu kõige rohkem iseloomustavad, siis saaks selle järele leidlikumalt mõelda ka repertuaari üle. Missugused ühiskondlikud probleemid me hinges nõuavad vastuseid, missugune on meie rahva naljasoon ja laad (see kindlasti erineb saksa, soome jne. omast), mis me meelt lahutab, mis meid sügavalt paneb mõtlema? Kas vajame impressioonide ilu või ekspressioonide ürgjõudu? Kas vajame just kõige uusimat moe-repertuaari, mille keskelt vähe on leida kõige sobivamat, või aga peaksime tähelepanu pöörama ka varemate väärtuste poole? Vaim ju liigub lainete viisi, ja endised väärtused säravad sageli ka hiljem.

Kui seesugusele ajalikule juurdlusele pöörata tähelepanu, ning võrdlusi teha teatrite töös, see ei tuleks kindlasti mitte kahjuks. Ning piinlikkusest peaksime seisma üle, kui siis mõni pistegi tuleks siit ja sääält.

Kui Šaljapin märgib oma memuaarides, et keiserlikest teatreist hoidus ta noores põlves eemale neis valitsevate bürokraatlike distsipliinide pärast, siis me seda usume, mis ta ütles. Meie *Estonia* kohta on palju öeldud seda bürokraatlikku ummikus olekut, seda tardumust, mis ei käi värskere järele ning kunstilise tööõõmu ja selt-simeheliku armastuse rõõmudes. Säääl on häid andeid — suures klaarimises need jõud saaks pinna, millel võib maksimaalses ulatuses töötada. Ja uus elurõõm ning uus pinge tuleks sinna ja tooks inimesi elavamalt kokku nii publiku kui ka näitleja sisemiseks rahulduseks. Sellane meeletalutus kunstiklubi ergutaval selgitustööl oleks ka midagi väärt.

TULEVIKUKLAVER

Dipl. ins. K. ANTON

Normaalne klaver, vaatamata ta suurepärasele viimistlusele, omab siiski terve rea puudusi ja on ikka veel võrdlemisi väga kallis mänguriist. Kõrged helid temas tulevad kuuldavale harilikult nõrgalt, kuna resonantspõhja häälestatakse keskmiste toonide ulatuses. Ka on resonantslaid kallimaid klaveri osi. Et saavutada vajalist kõlaküllust, peavad klaveri keeled oma-oma küllaldast pikkust. Suurte helitugevuste juures on kuulda haamrilööke. Madalad toonid tulevad üldiselt halvasti kuuldavale, sest et bassikeeled rezoneerivad põhitooni nõrgalt, seevastu aga kõrged helid — väga tugevalt. Kui klaverimuusikat edasi anda raadio teel ehk jäädvustada plaatidel, siis peab kasutama selleks mikrofon; mikrofon aga omab puudusi, millised klaveri omapärasustele käivad otse risti vastu, sest et mikrofon halvab samuti madalaid kui kõrgeid toone. Lõpuks liitub siia veel ruumiakustika, mis moonutab originaalkõlavuse, nii et klaverimuusika elektroakustilise edasiandmise juures pole üldiselt midagi enam märgata selle algilmselt.

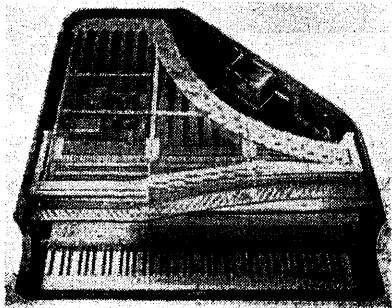
Püüdes kõrvaldada neid ülalmainitud puudusi, tulid sakslane Vierling ja ungarlane Franko ideele, — ehitada klaverit, mis annaks edasi keelte heli mitte otsekohe akustiliselt, vaid muudaks selle esmalt elektrilisteks vahelduvvooludeks, millised siis võimendatult juhitakse edasi kõvendajasse. Moodne kõvendaja võimaldab üksikutest keeltest tekkinud helide õiget reguleerimist. Üksikud keeled võivad sel juhul olla väga lühikesed, nii et resonantspõhi võib täiesti puududa, ja üldse võivad jääda ära ehk esineda lihtsustatult kõik need osad, mis normaalklaveri juures nõuavad eriti hoolsat viimistlust. Nii võib klaverit valmistada väga odavalt, sest et just resonantspõhi on see, mis vaevalt lubab klavereid ehitada seeriata kaupa, kuna pole olemas ühtegi kõlalauda, mis võrduks teisele. Tähendab, ei või normaalklaveri juures kunagi ennustada, milliseks osutub ta kõla.

Vierling lahendab probleemi seeläbi, et ta võtab normaalklaveri, eemaldab sellest resonantspõhja ja püstitab iga keele päale väikese elektromagneedi. Kui keel saab löögi, ja seega mehaanilise võnke, siis tekib elektromagneedis vahelduvvool, mis juhitakse üle võimendaja häälekõvendajasse. Üksikutest magneetidest saadud vahelduvat voolu võib reguleerida nii, et samuti kõrged kui madalad helid tulevad kuuldavale tarvilikus kõlakülluses. Ilma võimendaja sisselülitamiseta on keelte kõla

kuulda nõrgalt, mistõttu klaverit võib kasutada edukalt harjutuste otstarbeteks.

Kuid Vierling-klaver omab mõningaid puudusi, nimelt selles ulatuses, kuidas kasutatakse normaalklaveri keret ning normaalklaveri löögiaparatuuri ja end reproütseerida annab vaid normaalne klaverikõla. Igatahes saavutas Vierling kogukõla reguleerimise.

Elektroakustilise probleemi kallal töötas pikkemat aega ka tuntud füüsik prof. V. Nernst. Ta väitis, et elektroakustiline klaver leiab publiku poolehoidu eriti siis, kui see on ehitatud võimalikult universaalselt. Peab saavutama klaveril helidepaisumist (<) ja kahanemist (>) ning ka ühtlasi oreli või harmooniumi tooni, siin juures peab ta võimaldama kas ühel ajal või omaette raadiovastuvõtet ja heliplaatide edasiandmist.

Tulevikuklaver

Kui need nõuded on rahuldatud, tulevad järgmised klaveri kasutamiseviisid: klaverit võib tarvitada normaalklaverina nii kodus kui ka mujal. Võib teostada raadiovastuvõtet ehk heliplaatide ülekannet. Kuid lisaneb veel võimalus esitada ühel ja samal instrumendil muusikapalasis, mis kirjutatud kas klaverile või harmooniumile. Harjutuste puhul võib vähendada helitugevust soovitava määran. Õppeotstarbeks saab kasutada heliplaate, millised eriti selleks valmistatud, tuua kuuldavale sooloinstrumentide muusikapalasis, milledele õpilane mängib klaveril saate. Kasvandik võib aga õppida õiget tempo, väljendusviisi, nüansse ja fraseerimist kuulates harjutatavat klaveripala enne heliplaadilt, mis on mängitud silmapaistva klaverikunstniku poolt. Edasi kohaneb muusikariist vastava kõlatugevuse edasiandmisele ruumides, millised nor-

maalklaver võiks täita heliga ainult vaevalt. Reguleerimisega aga väikesele kõlatugevuse astmele, sobib sellane klaver väga hästi mõne laulja või muu solisti saateks. Asjaolu, et helid tekivad vahelduvvooludena, võimaldab edukasti klaveri kasutamist raadioaparaadina või heliplaatide üleskirjutamiseks.

Et täita kõiki neid nõudeid, kasutas prof. Nernst tuntud firma Bechstein'i, samuti ka firma Siemens'i abi, kelledel on olemas väga suurelatuslikud akustilised ja elektrotehnilised kogemused. Siemens valmistas seepärast kõige päält elektromagneetid, võimendaja, raadiovastuvõtja, grammofooni säädeldise ja häälekõvendaja, sellal kui Bechstein endale võttis klaveri kokku monteerimise.

Vastandiks Vierling-klaverile on uus Bechstein-Siemens-Nernst, või n. nim. Neo-Bechstein konstrueeritud nii, et ta täidab kõiki talle esitatud nõudmisi. Esiteks on klaver ehitatud võimalikult väiksena, et ta kõikjal ruumi leiaks ja väga odav oleks, kuid ometi selle all ei kannataks ta muusikalised omadused. Edasi on asetatud hariliku klaveri normaalsed, rasked haamrid väikeste haamrikestega, mis ühelt poolt võimaldavad väga kergelt lööki, teiselt poolt aga hävitavad tegelikult normaalklaveri haamrilöögi müra. Mängimiseviisi Neo-Bechsteinil jääb täpselt samasuguseks kui normaalklaveril. Klaverisse on ehitatud raadiovastuvõtja; häälekõvendaja lisaneb eraldi. Temasse on mahutatud heliplaatide mehanism. Lülitajaga saab eraldada mängu klaveril raadiovastuvõttest ehk heliplaatide edasiandmisest, kuid on võimaldatud ka nende koostöö kombinatsioon.

Klaveri elektroakustiline sääde kujuneb järgmiseks: keeled on rühmitatud viiekaupa klaviatuuri vastaspoolel. Iga viie keele ühendatud otstel asetseb üks väike elektromagneet. Temas tekib avamilöögil*) vahelduv vool. Nõnda leidub 18 elektromagneeti. Vasakpoolne pedaal reguleerib helitugevust kõige õrnemast pianissimoist kuni kõige tugevama kontsertklaveri toonini. Võimendajasse on ehitatud potentsiomeetrid, mis lubavad reguleerimist ja häälestamist igasugustele ruumidele vastavalt. Seega on täitnud klaveriehitajate, pianistide ja komponistide unistus, — korra löödud heli ja akordi mõjutada ta helitugevuses. Võib tooni lüüa klaveril kõige õrnemas pianissimo ja seda pedaaali kerge vajutamiselega lasta paisuda kuni forte-fortissimo'ni, või ümberpöördu — tugevalt löödud tooni lasta pidevalt kahaneda soovitava kiirusega, nagu keelpillide või inimhääle juures, mitte oreliitaoliselt astmelises järjekorras. Võib ka tekitada harmooniumi tooni seeläbi, et tõstekangi abil keelte sumbutaja eemaldamise läbi lastakse keeli võnkuda kauemat aega. Keelte materjali vastava valikuga, keelte jämedusega jne. on võimalik suurendada keelte võnkumisevõldet umbes kolm korda, võrreldes normaalklaveriga. Keeltevõnge kahaneb amplituudis ainult umbes 20% minutis. See on vähenemine, mis kõrvaga normaalselt pole kuuldav.

Neo Bechstein klaver kujutab enesest seetõttu otse ideaalset muusikariista, mis võimaldab ehk ka kodumuusikale jälle uuesti aukoha leidmist.

*) avam-klahv.

MEIE RINGHÄÄLINGU KEHV SAATEKAVA

H. M.

Ringhäälingu kuulamismaksu tasudes eeldab abonent, et selle raha eest pakutakse talle kõige päält naudingut. Kas on aga asi nii? Vist 99% kuulajaist vastab sellele eitavalt, sest meie ringhäälingu juhatus, saatekomitee jne. ei paku esijoones seda, mida kuulaja tahab, vaid seda, mis neile endile jookseb sülle kas maksuta, juurmaksuga või äärmiselt odava tasu eest. Välisjaamad, näiteks, annavad igal hommikul muusikat, et kuulaja asuks parimas tujus oma päevatööle. Välisjaamad saadavad seeditavat lõunamuusikat, meil aga kaotati see ilus osa kavast. Välisjaamad ei tee endale dividendiraha usufanaatikute arvel, kuid Eestis kuulatagu igal pühapäe-

val kella 5-tee ajal segakeelisi põrguvalu manitsusi. Välisjaamad pakuvad nauditavat orkestrimuusikat, kuid meie peame hääks võtma instrumentaalselt halvasti koostatud orkestri nigelaid palu. Välisjaamade „kirjud tunnid“ ja „õhtud“ sisaldavad oma maa parimate artistide ja hääde orkestrite ettekandeid. Meie avalikel raadioõhtuil aga kuuleme tüütuseni inimesi, kes isegi sellega toime tulevad, et loevad vast *Päevalehes* ilmunud Eesav Puusliku maha mingi suurudisena.

Pühapäev on puhkepäev. Pühapäeval istub iga mõistlik inimene oma perekonna seltsis ja kuulab meeleldi raadiot. Kuid eestlane peab otsima välisjaamu. Näiteks

Saksamaa jaamad saavad juba kella 6.15 alates hommikukontserte Hamburgi sadamas seisvilt ookeanihiiglasilt. Leipzig annab kergesisaluse orkesrikontserdi. Moskva kella 6.30 alates heliplaadimuusikat. Cehhi jaamade kaudu kuuleme 6.15 hommikukontserdi jne.

Kell 8 pühapäeva hommikul kõneleb Berliin põllumehele, kuid arvestades ka linnainimesi, ei puhuta siin tundide kaupa, vaid ainult kuni 30 minutit. Sellele järgneb veerandtunniline nädala tagasivaade ja siis kell 8,55 vaimulik tund huvitava muusikaga, lauluga ja hää lühikese jutlusega. Tund hiljem on juba eeskava teine number. Breslau suursaatja pakub meeskoori kontserdi, Frankfurt pasunakoori muusikat, Graz lõbusa tunni, Köln mõtleb põllumehele, Königsbergist kuuleme katoliku jumalateenistust, koori ja orelikontserdiga, Viin annab heliplaadiülekandeid, Tšehhid saavad muusikat — ja Tallinna ärkab alles kell 9,55 ning sunnib kuulajat igal pühapäeval mitu tundi jälgima jumalateenistust viletsa koguduselauluga ja keskmist intelligenti mitte rahuldava jutlusega. Kogu eesti rahvas peab ringhäälingu kaudu teada saama, et NN annetas kiriku hääks 25 senti ja et selle eest põlevad täna altariküünlad; A ja B kihlasid endid, BB last ristida ja CC lahkus siit viletsast maailmast — sest pühapäevane Tallinna saatejaama kava sundis meest enesetappe! Aga ringhäälingu aktsionäärid hõõruvad käsi mitmetunnilise maksuta kava üle.

Läheme edasi. Samal pühapäeval, s. o. 4. detsembril kella 9 alates kuuleme peaaegu igalt poolt ülekandeid kirikuist. Kuid missuguseid! Mitte mitmetunnilisi kannatuseproove, vaid tund aega mõistlikku jumalaaustamist, koorilauluga, orelikontserdiga ja solistide ettekannetega. Viin saadab vaimuliku kontserdi, Budapest, Milaano ja Helsingi päevauudiseid, Leningrad ja Moskva kontserdi, Praha kirikumuusikat ja Tallinna — vaata ülal!

Kell 10 saavad: Frankfurt koorilaulu, loengut ja muusikat, Leipzig lugemistunni, Viin kammermuusikat, Bukarest lastetunni, Hollandi päevauudiseid, orelikontserdi, loengut ja orkestrikontserdi (kuni 12-ni), Leedu loengut, Leningrad talupoja-ajalehe, Moskva helifilmi, Pariis kontserdi, Praha loengut, Rooma päevauudiseid ja teateid põllumehele, Stockholm esperantot ja loengut, Strassburg kontserdi jne. kuni kella 24-ni töötavad kõik jaamad ilma vaheajata.

Kell 12 on Euroopas kontserditund selle erandiga, et Eesti kuulab agronoomide tululaid juhatusi ja linnainimene südamehälega otsib mujalt lahutust, kui jälgib seda, milleks tal puudub huvi ja arusaami-

ne. Alles tund hiljem annab Tallinn armu pooltest ühe tunni orkestrimuusikat. Ja siis ta vaikib, et tulla kell 5 tagasi ja saata usufanaatiliste inglaste läkitusi eesti rahvale võorastes keeltes. See tund toob aga palju sisse ringhäälingu kassale ja selles peitub ju meie meeste päahuvi!

Kord ühe ringhäälingu tegelasega juteldes, tähendas tema, et nende kava olevat kõige eeskujulikum standartkava Euroopas, sest nemad võivad kas või aasta pääle ütelda ette, mis teatud tunnialal saadetakse. Erandeid nad naljalt ei tunnustavat — sest erandid maksavad raha!

Vanasti, kui grammofoniärid ringhäälingule maksuta laenasid heliplaate, oli see osa kavast kahtlemata üks parem ja mitmekesisem. Aga nüüd kus ringhääling plaate peab ostma, kuuleme tema 300 numbrit nii sagedasti, et ka kõige paremad palad surmani tüütavad. Uute ostmiseks juhatus kuigi palju välja ei andvat, tähendas keegi ringhäälingule väga ligidal seisev isik, kui küsisin, miks nad tarvitavad oma 300 plaati 360×6 korda aastas?

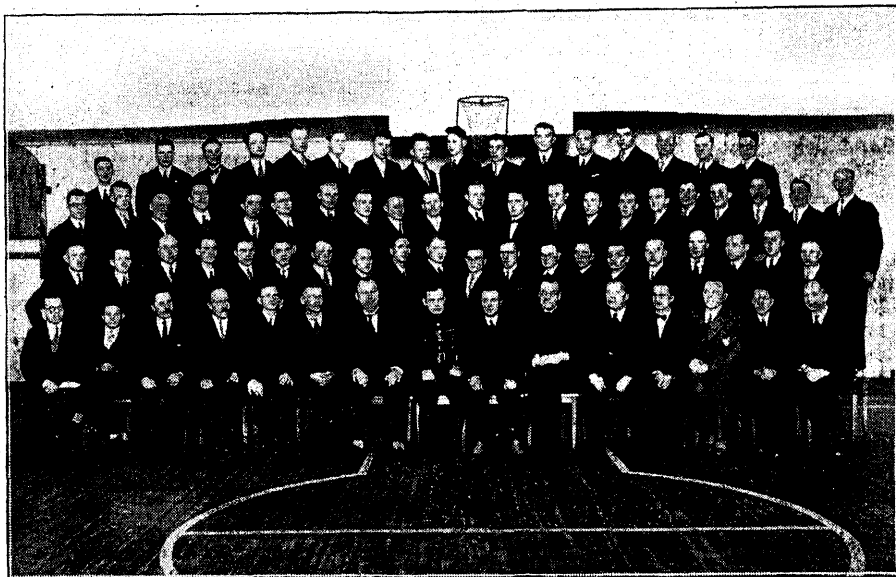
Kuidas ringhäälingu orkestrit vastuvõetavaks muuta, sellest kirjutas hiljuti helilooja ja tegelik muusik A. Vedro päris õieti. Kuidas aga muidu Tallinna-Tartu saatekava kõrvadele meeldivamaks teha, seda teab vist iga kuulaja, mitte aga ringhäälingu juhatus ise. Mina omalt poolt julgen soovitada Stokholmi eeskava. Kas olete kuulnud Stokholmi heliplaaditunde? Mina kuulan neid igal päeval ja ei taba kunagi kordamisi ega juhuslikkust. Ma ei ole usuvastane inimene, kuid üle tunni ei tohiks jumalateenistuse ülekanne kesta. Ja et ka paganad oma osa saaksid, seks antagu üks pühapäeva hommik usklikele ja teine muile. Ei teeks ka kurja, kui jumalateenistus vahel pärast lõunat 1 tunni oma alla võtaks ennelõunase osa arvel, sest siis võivad need, kellele see ei meeldi, kuulata midagi muust maailmast. Ennelõunaseks kuulamiseks aga on teatavasti vajaline väga hää vastuvõtja, ja sellaseid Eestis vist kuigi palju ei leidu.

Sõnalise kava kohta ma ütlen vaid nii palju, et ka see pakub harva midagi tõesti ligitõmbavat. Ent see minu isiklik arvamine ärgu olgu mõõdupuuks, sest minu jaoks on raadio ainult lahutajaks enne ja pärast tööpäeva, ringhäälingu juhatuse arvates aga nähtavasti midagi vastupidist. Meie ringhäälingu kontsessioonaaeg lõpeb paari aasta pärast ja kuni sellani tehakse nähtavasti kõik mis võimalik, et kuulajate arv langeks nullini. Kui nii, siis on vähemalt majas olemas oma süsteem. Kui aga mitte, siis tuleks palgata ametisse tubli intendant ja võtta kogu kava revideerimisele.

PASUNAKOORIJUHTIDE KURSUSTEELT

*Kaitse*liidu päästaap ühes E. L. L. pasunakooride sektioniga korraldasid *Kaitse*liidu Tallinna maleva ruumes 1. a. 28., 29. ja 30. detsembril pasunakooride juhtide ja nende asetäitjate kursused, mille vastu huvi näis olevat silmatorkavalt suur, sest et 100-liikmelise kuulajaskonna kokkutulek ei võinud olla tingitud muust kui vajadusest täieneda oma erialal. Lektorina esinesid rida meie tuntumaid muusikuid ja pasunakoori eriteadlasi.

See on kahtlemata rekord sellel planeedil, võrreldes teiste riikide protsentuaalseid vahetõrki rahvaarvu suhtes. Nõnda siis nuriseda ei või... Harku koloonia kasvandike muusikaõpetaja F. Tammara kõneles orkestreerimise algaimest. Kursuste juhataja *Kaitse*liidu informats. jaoskonna pealik leitnant A. Treufeldt pidas kaks loengut orkestrite sisemisest korrast, toonitades, et igal orkestril tuleks endale töötada välja olukohane kodukord, mille alla

Pasunakoorijuhitide kursustelt Tallinnas

Prof. A. Topman oma 6-tunnilises loengute sarjas andis lühikese ülevaate muusikateooria algtegurist, suutes ettekandega kõita isegi neid, kellele muusika algteooria enam ei tekita raskusi. Muidugi kasulikum oleks olnud kuulajaile, kui õpetus oleks olnud 2—3 rühmas, jaotatult teadmiste taseme järele; kuuldavasti aga see oleks nõudnud rohkem aega ja raha, mida kumbagi võis kasutada väga piiratud. Konserv. õppejõud hra J. Vaks rääkis orkestri organiseerimisest, koosseisust, pillide iseäraldustest, nende ehitusest ja käsitlemisest, kusjuures konserv. õppejõud brad B. Lukk (klarnett) ja A. Schutinski (flööt) olid abiks, demonstreerides enda pillide omadusi ja vastates esitatud küsimustele. Hra Vaks oma referaadis mainis m. s. asjaolu, et meil Eestis eksisteerib praegu 300 pasunakoori üksust.

koori liikmed peavad end vankumatult painutama. Sellekohasel kätetõstmisel selguski, et peaaegu pooled koosolijaist töötavad juba kodukorra alusel.

Hra R. Kulli praktilisi orkestri harjutusi ja huumoriküllaseid seletusi igal õhtul jälgiti suure huviga. Mängiti eelseisva üldlaulupeo palasid.

Kursuste kolmandal päeval demonstreebris hra F. Tammara Harku koloonia kasvandike pasunakooriga laulest ja klaveritükest tema enda poolt orkestrile kirjutatud asju. Palad kõlasid kenasti.

Kursuste viimisel päeval tekitas osas kuulajais ärevust E. L. L. asjaajaja hra R. Savingi teadaanne *Eesti Autorikaitse Ühingu* kavatsustest hakata nõudma tasu helindite ettekandeilt. Oli kuulda isegi ähvardusi, et tasu nõudmisel loobutakse eesti helitööde kasutamisest. — Igal juhul

paistab selgesti, et autoriõiguste kaitseküsimus on meil täiesti uus ja paljude inimeste arvamise järele isegi ülekohtune, olgugi, et mujal Euroopas autoriõiguste kaitse on maksvusel juba aastakümneid. *Eesti Autorikaitse Ühing* peaks tingimata ringkirjaga informeerima olukorrast kõiki laulu- ja mängukoore, põhjendades võimalikult üksikasjaliselt autoriõiguste kaitseküsimuse vajadust meiegi oludes.

E. Mesikänen.

Nagu varem oli kokku lepitud, pidi sel kontserdil esinema ka 2-se diviisi orkester ühes *Vabadusristi Vendade* orkestriga. Kuid õhtul, mil juba orkestrandid olid võtnud aset laval ja kontsert takistamatult võis alata, ilmus äkki 2-se diviisi orkestrijuht ja laskis oma orkestrandid üksahaaval ära kutsuda, või lubades neil jääda tingimusel, kui orkestrile makstakse tasu Kr. 35.—. Loomulikult seesuguse ootamatu honorarinõudmise vastu ei olnud valmista-

Pasunakooriguhtide kursustelt Tartus

Sama sisuga kui Tallinnas, korraldati pasunakooriguhtide kursust Tartus, 7., 8. ja 9. jaanuaril s. a., kuna oli ette näha, et Lõuna-Eesti orkestrite guhtidele Tallinna kursustele sõit võiks tekitada raskusi ja need jääksid tulemata. Tartus kursuste kordamise tarvilikkus ilmnis rohkest osavõtust: üle viiekümne orkestrijuhi võttis kõigil kolmel päeval Tartu kursust elavalt osa.

Tartus esinesid samad, Tallinna kursuste lektorid, ainult prof. Topman'i asemel, kes oli sel ajal Tallinnas seotud muu tööga, luges muusikateoreetilist algteadmist Tallinna Tehnikumi muusikaõpetaja V. Jakobson.

X üldlaulupeo pasunakooriguhtide palade ettekande sooritasid Tartu *Vabadusristi Vendade Malevkonna* ja 2-se diviisi orkestrid X üldlaulupeo üldjuhi R. Kullpi juhatusel. Sama kavaga korraldati pühapäeva õhtul avalik kontsert, millest publikut võttis osa kaunis rohkesti.

tud ning tuli lasta minna ära sõdurist-mängijail. Kui siis paluti diviisi orkestrijuhi hra Niksman'i, et ta lubaks jääda tasu eest mõnel hädatarvilikulgi pillimehel, milliste pillide mängijad *Vabadusristi Vendade* orkestrist olid lubatud jääda seks õhtuks oma leivateenistusse — kohvikuisse ja restoranesse ses kindlas teadmises, et 2-se diviisi mängijad on kohal, siis hra Niksman soovitas mitte ehtida end võõraste sulgedega. Kuid kontsert õnnestus diviisi orkestritagi küllalt rahuldavalt. Igatahes äratas imestust ja võõrastust härra Niksman'i talitusviis, millest nagu taheti lugeda välja mingit sihilikkust.

Kursuste lõpul öeldi komplimente *Kaitseüldi* ülema kindral Roska aadressil ja paluti, et kursuste juhataja hra leitnant Treufeldt annaks edasi hra kindralile koostööolijate südamliku tänu ruumide ja kõige muu kaasabi eest kursuste korraldamisel.

Uuemaa muusikaliteratuur

LEELO III

ilmus 1932. a. detsembril keskel. Sisaldab kokku 74 laulu, millest üks on 3-hääline, teised — 2-häälsed. Uusi laule leidub ses vihus üle 25. Endisel *Naabri Mari* viisil on uued sõnad. Kuna III kl. on laul ühehääline, siis tuleb tegelikus töös (eriti poiste pärast) siirda madalamale neid laule, mis noodis tõusevad e²-ni; samal põhjusel oleks olnud tarvilik märkida lauludes *Juss* — lk. 7, *Raa-rii-raa* — lk. 15 ja *Jaam* — lk. 26, kuidas neid laulda ühehäälsena.

Raskuselt leidub vihus väga mitmesuguseid laule — kergeid ja keerukaid, nõnda et igal õpetajal on rohkesti võimalusi valida oma klassile jõukohaseid. Mõnede laulude meloodiaid on ka ses vihus silutud ja lihtsustatud. Koraalis *Oh minu käed Sa võta* oleks võinud eelviimases taktis ka süngoobi kaotada, mida kogudused väga visalt niikuinii tahavad laulda pool ja kaks veerandit (mitte veerand, pool, veerand).

Sõnade poolest sisaldab seegi vihik hulga lastele meeldivaid ja sobivaid laule. Vahest

ainult *Torupilli loos* — lk. 29 sõnad „magunahkadi“ ja „köhunahkadi“ võivad vanemais pedagooges tekitada eriarvamisi.

Trükivigu: laulus *Häiu* — lk. 6 peaksid 6. takti noodid asuma sekundi võrra kõrgemal. *Jõulukellade* sõnade looja pole Auri-nen vaid Auvinen. Lk. 9. ülem. rida 2. takt, 2. häälel keskmised kaks nooti peavad olema $\frac{1}{16}$ -kud.

E. Mesikänen.

Üliõpilaslaulik.

R. Ritsing'i toimetusel ja *Looduse* kirjastusel on ilmunud esimene vihik üliõpilaslaulu ühes nootidega. See 30-numbriline valik näitab, et asjaosalistel on hää kavatus üliõpilaste lauluvara rikastada senisest parema toodanguga. Nagu arvata võib, tuleb esimesele vihule veel rida teisi lisaks, mis toob märgitava pöörde paremusele meie senises üliõpilaslaulus. Käesolevat vihku võib soovitada kui vajalist algatust asjas.

MEESKOORIDE NURK

VILJANDI MEESKOOR LOOB TRADITSIOONE

Koor sai oma motto, muretseb lipu ja hakkab järjekindlalt pidama aastapäeva ning korraldama ringreise.

Sellest pole möödunud veel kolme aastatki, kui esimest korda esines *Viljandi Helikunsti Seltsi* segakoor. Loomulikult nii noorel kooril ei saa olla palju traditsioone, kuigi muidu ta tegevuses on näidanud intensiivsust.

Juba asutamisest saadik on Viljandi meeskoorile eeskujud pakkunud *Tallinna Meestelaulu Selts*, kus kadunud K. Türrpu ajal laulis kaasa ka Viljandi meeskoori juhataja hra A. Pung. *Tallinna Meestelaulu Seltsi* traditsioonide kohaselt püütakse siis ka Viljandis luua oma traditsioone oludele vastavalt.

Kõigepäält on Viljandi meeskooriski läbi löönud motto laulmine igal lauluharjutusel ja kontsertide avamisel. Senini lauldi Tallinna mottot, nimelt K. Türrpu „Eesti

meel ja eesti keel“. Nüüd on aga Viljandi meeskoor saanud oma motto ja uuest aastast alates laulab seda. Oma motto komponeeris koorijuht hra A. Pung koori liikme A. Looritsa sõnadele:

„Mehise meelega, ühisel jõul
Meil kõla sa — Sakala meestelaul!“

Edasi on kooris hakatud uute liikmete vastuvõtmist toimetama pidulikult teatud prooviaja möödumisel. Üldjoontes sarnaneb see sündmus *Tallinna Meestelaulu Seltsi* traditsioonile, kuid on olude kohaselt lihtsam. Piduliku meeoleu loomine uute laulusõnade vastuvõtul koori on jätnud kõigiti hää mulje ja see traditsioon juurdub kindlasti.

Omavaheliseks ligemaks tutvumiseks korraldati möödunud sügisel esmakordselt lauljate ühine koosviibimine, millest võeti osa elavalt. Seesugust koosviibimist tahetakse muuta traditsiooniliseks ja igal sügisel, hooaja alul, korraldada omavaheline

oleng umbes sel ajal, kui koori asutamisel harjutustega tehti algust. Sel koosviibimisel on eriline tähtsus just uute kooriastujate tundmaõppimiseks ja seepärast kõigiti sobiv. Ka on kaalumisel olnud lauljate ühine koosviibimine perekonnaliikmetega ja ligemate tuttavatega, kuid vastavate ruumide puudusel on see kavatsus senini jäänud teostamata.

Muidugi toob lipp jällegi juure uusi traditsioone.

Avalikkuse ees on hästi läbi löönud Viljandi meeskoori traditsiooniline sügisball, mis ka seltsi kassa suhtes on andnud häid tulemusi. See ball on saanud seltskondliku sügishooaja avaballiks Viljandis ning kuna ta ei paku mitte üksnes tantsu võimalusi, vaid ka rikkaliku kontsertosa si-

Uute liikmete vastuvõtmine Viljandi Helikonsti Seltsi meeskoori

Laulukultuuriliselt parimaks traditsioonike töötavad saada iga kevadel koori ringreisud. Kui *Tallinna Meestelaulu Selts* oma ülesandeks on võtnud eesti meestelaulu propageerimise meie suuremates keskustes ja välismail, siis *Viljandi Helikonsti Seltsi* meeskoor on korraldanud ja tahab edaspidigi igal kevadel korraldada sama sihiga kontserte maal ning loodab, et see eesti meestelaulu uuele fõusule peab kaasa mõjuma. Senini on Viljandi meeskoor esinenud: Põltsamaal (4 kontserti), Paides (2), Tarvastus (2), Suure-Jaanis (2), Paistus (3 k.), Karksis (2 k.), Pelistveres, Türil, Suure-Kõpus, Hallistes (2 k.). Kuidas rahvas hindab seesugust koori tegevust, selgus eriti üllatavalt Tarvastu-Mustlal, kus kontserdi lõpul alevivalitsuse nimel koorile avalikult avaldati tänu ja publik lauljatele laulis „Nad elagu“!

Ühenduses eelolevale juubelilaulupeole sõiduga on kerkinud üles lipu muretsemise küsimus. Senini koor kasutas lihtsat Viljandi linna sini-valget lippu. Üldlaulupeole tahetakse aga minna oma lipuga.

Kirikumuusika Sekretariaadi otsusi.

Neljapäeval, 8. det. 1. a. pidas Kirikumuusika Sekretariaat oma koosolekut, mida juhatas prof. A. Topman.

Tähtsamate küsimustena otsustati kutsuda ellu koguduste (vaimulike) kooride liit. Koguduste koorid kuuluksid liitu praostkondade kaudu, kusjuures praostkonnad ühtlasi tasuks koori liikmemaksu.

Edasi otsustati koostada ja välja anda

saldab, siis on ta leidnud Viljandi kohta otse haruldaselt elavat osavõttu.

Lõpuks kavatses Viljandi meeskoor ka oma aastapäeva hakata pidama traditsioonilise kontserdiga. Koori aastapäev langeb selleks väga sobivale ajale. Nimelt on koor oma esimese kontserdi korraldanud Vabariigi aastapäeva eelõhtul, 23. veebruaril 1930. Nüüd tahetaksegi järjekindlalt igal aastal 23. veebruaril korraldada aastapäevakontsert ja nii ka publikut siduda traditsioonidega.

Tartu Peetri koguduse I pihtkonna meeskoori kaunis algatus.

Tartu Peetri koguduse I pihtkonna meeskoor on otsustanud annetada igal aastal oma puhastulust 5% Tüürpu' nimelise auhinnakapitali hääks. 1931./32. a. aruandest see on teinud välja Kr. 5.97, milline summa anti üle *Lauljate Liidule*. *Liidu* juhatus kasutab siinkohal juhust öelda veel kord palju tänu kauni algatuse eest Peetri koguduse I pihtkonna meeskoorile!

vaimulike laulupäevade tarvis uus valmik koorilaulu, mida vaimulike laulupäevade korraldajad saaksid võtta tarvitusele juba tuleval suvel. Laulude valikus tahe-takse pidada silmas rikkalikku Soome vaimulikkude laulude kogu. Pääle segakooride laulude tunnustati vajalikuks kirjas-tada ka nais- ja meeskooride laule ning anda trükki laste-lauluraamat, millise-trükk juba lõppenud otsa.

Ooper ja kontserdid

Tallinna

Teise ooperina käesoleval teatri hooajal toodi *Estonias* lavale Rimski-Korsakov'i *Tsaari mõrjsja*. Selle teose pääväärtus seisab just tema muusikas, mis ilmet rajaneb tugevatel rahvusliku omapära alustel. Ooperi väljatöötuses komponist osutab suurt meisterlikkust nii ansambliites, koorides kui ka orkestraalse külje käsitamis.

Stseen oop. „Tsaari mõrjsja“ esimesest vaatusest

Muusika käik areneb voolavusega ning veenvusega; ta tundub ehtsana ja puhtana oma loomuses, pakkudes rahulikku, segamatut maitsmist. Rimski-Korsakov ooperis säeb esimesele kohale muusika, mis sellele küljele annab ka valitsevat üleolekut. Lavaline sündmustiku kujunemine jääb vähem tähtsaks kohale. Kas meie ei märka *Tsaari mõrjsjas*, kuidas ainestik teenib helikunsti? Teoses leidub rohkesti kohti, mis astuvad üle otsekoheste vajaduste piiri sisulise arendamise suhtes. Siit muidugi

ei järgne, et vaated ooperile sel kujul oleksid õigustamatud. Kui vaieldakse selle üle, millisel määral üks või teine element ooperis peab valitsema, siis siin ei saagi olla mingit kindlaks määratavat üldnormi. Pääasi, et kõik liitosad teeniks ühte mõtet ja ühes sihis, et nad oma stiililt ilmutaksid täielisemat kokkukuuluvust. *Tsaari mõrjsja*, kus muusika võtab abstraktsema kalaku, tahab selle joone rõhutamist ka lavaliiskes küljes. Kui, näiteks, dekoratsiooni oli käsitatud stilisatsiooni põhimõttel, siis see tuli ooperile kasuks. Kunstilised kaalutlused oleksid nõudnud suuremat vaheldust, ainelised aga nähtavasti ei andnud järele; nii võime võtta asja kompromissina. Kuidas korraldada liikumist antud ümbruses, selles seisab küsimuse raskuspunkt. Mulle isiklikult tundus, et siin küllaltki kalduti kõrvale üldisest pinnast ja et leidis märgatavaid juhuslikkusi, mis riivasid ühtluse muljet. Lavastus paigutustelt-rühmitustelt oli viidud läbi otstarbekohasusega, aga tegelased üksikilmes ning liitumises polnud mitte täielikult painutatud ühise tahte alla. Siinjuures ooperi sõnaline osa ja sündmustik ei paku lavaliseks lähenduseks kõige paremaid eeldusi. Leidub ohtlikke kommentaare ning õhku rippuma jäävaid seike, samuti tuleb ette üleearuseid väljendusi ja mõndagi vananenut, kus oleks võinud teha kohendusi ning kärpeid. Nagu ooperis ülekaalus on muusikaline külje, nii ka ettekanne sellepoolest andis nähtavaid tulemusi. Solistid, ansamblid, koorid ja üldine koostöö orkestriga prof. J. Aaviku juhatusel vääriwad tunnustamist. Tantsudest oli esitatud üks number — ja sobiv vastavatesse raamidesse.

Dirigent Albert Coates juhatas teise sümfoonia-kontserdi. Sedapuhku seisib kavas värsked repertuaarina Ralph Vaughan Williams'i *Londoni sümfoonia*. Autor osutub üheks väljapaistvamaks inglise komponistiks (Cyrill Scott'i kõrval) ja kaldub oma loominguga osalt teravamal kujul impressionismi. Muuseas, tema õpetajate hulka võib ka lugeda prantsuse moderni voolu esitajat Maurice Ravel'i. Tallinnas mängitud sümfoonia oma vahendite poolest jääb mõõdukale pinnale ja pakub kujukat ning siduvat muusikat. Helitöö alguses on kandnud nimetust *Absoluutne sümfoonia*, kuid ristitud hiljem ümber. Teatud õigustust ju programmi juure lisamine leib,

kuid mitte antud määral. Sümfoonia ettekanne viidi läbi hoolikalt ja väljapaistva eduga. Kontserdi teisel poolel toodi kuuldavale Čaikovski VI. sümfoonia, mida küll on korratud paljudel puhkudel. Ettekanne oli laitmatu, kuid siiski mitte eriti haarav igas üksikasjas. Juhataja A. Coates oma külaskäikudega on Tallinnas võitnud täielise poolehoiu.

Külalisena dirigendi kohal esines veel Fritz Mahler. Temagi kavass seisis senini meil käsitamata sümfoonia Gustav Mahleri loomingust (nr. 4). Kahjuks see teos oma väheütlevuse tõttu ei osutunud just õnnelikuks nii programmi täitmise kui komponisti tutvustamise mõttes. Rohkem elevust löi orkestri poolt ettekandud R. Strauss'i sümfooniline poem *Till Eulenspiegel*. Juhatajana Fr. Mahler jättis kesk-pärase mulje. Temas ei võinud tabada seda elulist joont, mis paneks orkestri seesmiselt liikuma; ka väline distsipliin ei pääsenud küllalt mõjule. Solistina orkestri saatel esines Saint-Saëns'i viiulikontserdiga Colette Frantz, kes pani end üsna tunduvalt maksma nii tehnilise kui tõlgitusliku küljega.

Klaverikontserdi andis noor leedu pianist ja helilooja Vytautas Bacevicius, kes valitud kavass pakkus ka rohkesti uuema ilma ge teoseid. Tehnilisest küljest konsertant näitas kaunis häid võimeid, ometi jäi mäng vähe painduvaks lüögivarjundite liikumises. Repertuaari ilmelise värskusega esineja äratas sümpaatiat; teiste seas ta kandis ette ka kaks enda kompositsiooni. Kuna kontsertant seisab alles oma karjääri alguses, tema edukam tegevus võib langeda tulevikule.

Külalisena oop. *Tosca's* ja *Faust's* esines tenorilaulja Joseph Hislop, kes omab tähelepanndavat häälelist materjali ja soliidseid võimeid selle valitsemiseks. Esi-mesel ettekandel tervislik seisukord andis end tunda kareduses, mis tõi enesega kaasa pingutusi. Näitlejana Jos. Hislop saavutas häid tulemusi ja löi elavad ning usutavad kujud. Külaline võitis Tallinnas kindla poolehoiu.

Pühavaimu kirikus andsid vaimuliku kontserdi Magda Pätš (laul) ja Paul Pressnikov (orel). Kavasse oli paigutatud helitöid vanemast ja uuemast toodangust. Kaaluv osa nendest pakkus huvitavat ning väärtuslikku valikut; paljud tosed seisid meil kavades esmakordselt. Eesti autorite uusi helitöid leidis A. Kapilt, R. Pätšult, T. Vettikult ja E. Brauerilt. Väljapaistvamale kohale tõusid A. Kapi koorali eelmängud, eriti *Oh, Jeesus, Sinu valu*. Ettekanded viidi läbi nähtavate tulemustega ning kontsert jättis püsiva mulje.

Lootuse seltsi laulukoor pühitses oma 50-aastast juubelit. Tähtpäeva mälestamiseks anti 18. dets. kontsert *Estonias*. Avakõne sisaldas ülevaate nii Lootuse seltsi kuulukoori tegevusest, milles eriti varematest aastatelt avaldus rohkesti tähtsust meie vaimuse elu liikumises. Kontserdi eeskava koosnes võrdlemise kergematest paladest; vähenõudlikuma sisu kõrval leidis ka tõsisemate ülesannete kohast repertuaari. Solistidena esinesid iseseisvalt V. Jürgenson, T. Puks ja B. Hansen, kelledest viimane sai elava poolehoiu osaliseks. Kontserti juhatas A. Kikas; tema tõlgitsuses paistab küll seesmist liikuvust, kuid mitte just ilme selgust. Laulukoorile anti üle tervitusi. *Lauljate Liit* soovis õnne telegrammiga.

Ed. Visnapuu.

Pärnu — Siinses muusikaelus viimase ajal tundub erilist intensiivsust. „Endla“ saalis on korraldatud lühikese ajaga kümme-kond rahvakontserti instrumentaal- ja vokaal-ettekannetega, on organiseeritud „Endla“ muusika osakond, korraldatakse sagedasti kirikumuusika kontserte jne. Eriti on annud tõuke Pärnu muusikaelule tuntud helikunstnike *P. Laja* ja *M. Lüüdgi* Pärnu asumine.

Eeloleval kevadel kavatsetakse korraldada noortepidu, mille esineksid alg-, kesk- ja kutsekoolide õpilaskoorid, pääle selle võimlejad ja korraldatakse spordivõistlused.

Rakvere. — Möödunud aasta sügisel lahkus Rakverest laulupedagoog õp. E. Mesjäinen, asudes Tallinna. Hra E. Mesjäinen töötas end. Rakvere sem. alates 1923. a. muusikaõpetajana, saades täielise poolehoiu osaliseks nii Rakvere tegelaste, kui ka Virumaa õpetajate seas. Likvideeritud seminaari esitas igal aastal rakverelasile vähemalt 2 traditsioonilist kontserti, mille puudumist teravalt tunnevad kõik endised seminaari sõbrad.

Ühes diviisistaabiga asus Rakverre ka I-se diviisi orkester, mida juhatab hr. Knude. Kokkuleppel linnavalitsusega esineb orkester igal pühapäeval 2-tunnilise vabaõhu kontserdiga.

K.-L. Rakvere I Mlvk. ork. juht hra A. Veske lahkus kohalt alates 1. okt. (1932), tema asemele tuli õp. E. Schwarzberg. *Vabat. Tulet. Ühingu* orkester suri loomulikkus surma pärast Ülo Topman'i asumist Järva-Peetrisse.

Vokaalmuusikat arendab endiselt *Rahvamaja-Har. Seltsi* segakoor (hr. E. Rosenbergi juhat.), esinedes igal sügisel ja kevadel avaliku kontserdiga. Nimetatud koor on tüsedamaid Virumaa, kuuludes ka Eesti paremate hulka. Koorijuht E. Rosenberg töötab nädalas järjekindlalt peetava kahe

harjutuse juures täie andumuse ja energia-
ga, mille tõttu koor on hää! tasemel.

Ev-lut. kirik valis endale organisti (Tall.
Kons. lõpetaja) hr. R. Heinmetsa, kes üht-
lasi juhib ka kohalikku kirikukoori. Nii siis
ometi sai Rakvere diplomeeritud muusika-
mehe.

Klaveriõpetajana teotseb kohapääl pr.
M. Mägi, kes eelmisel aastal lõpetas Tall.
Konserv. prof. Lemba klaverikl.; tööd on
õige rohkesti.

10. dets. m. a. pühitses end. Rakvere Sem.
Vil. kogu *Käsitööliste Seltsi* saalis end.
Rakvere Sem. 20. aastapäeva, andes sel pu-
hul segaeeskavaga peo. Kontsertosas esi-
nes koor endistest õpilastest, (kes praegu
Tartu ped. õpivad), kandes ette 6 laulu.
Neist meeldisid publikule enam T. Kuula'
Nuukameeste marss, J. Saare *Emale* ja M.
Lüdig'i *Põlismetsa järve*. Juhatasid õpil.
Einberg, Jõgis ja Klaus. Esines ka Tartu
salong-orkester õp. A. Öunapuu juhatusel.
Klaveril esinesid õpil. E. Einberg ja vil. pr.
L. Kompus, esitades hästi Chopini fantaas-
sia (cis-moll) ja *Kääbuste tantsu*. Viiulil
stud. phil. L. Linsi kandis ette paar meele-
olurikast pala, mis võeti vastu elavalt.
Kontsert jättis kõigiti hää mulje, andes
tunnistust, et end. Rakvere Sem. laulu- ja
muusikavaim veelgi elab.

Üldiselt olukord endine. Hääsuliselised
kontserdid on publikuvaesed.

X ÜLDLAULUPIDU

M. Saare Hommikulaul Tallinna kooridega.

M. Saare Hommikulaul kahele sega-
koorile, mees- ja naiskoorile kirjutatud,
milline esialgu oli kavatsatud kanda ette
X üldlaulupeol niisugusel kujul, et ühe
segakoori osa oleks laulunud üldkoorid, teise
osa erisegakoorid, on võetud *Lauljate*
Liidu juhatusel poolt üldkooride kavast ära
ja kantakse ette Tallinna kooridega. Põh-
juseks on asjaolu, et üldise majandusliku
kitsikuse tõttu oldi sunnitud kärpima laulu-
peo eelproovide kulusid, nagu teatasime
Muusikalehe oktoobrikuu numbris. Seega
vähenes tunduvalt ka eelproovide arv üld-
kooridele. Et üldkooride teiste laulude
ettevalmistus võiks toimuda nõuetava hool-
susega, vabastati üldkoorid *Hommikulaulu*
õppimisest, pannes see kohuseks Tallinna
kooridele, kellega on võimalik teha lisa-
proove, kui see peaks osutama tarvilikuks.

L. Neuman loobus.

X üldlaulupeo kolmest üldkooride üldju-
hist on öelnud ülesandest lahti L. Neu-

Räpina. — Mõõdunud jõulupühil pühit-
ses Räpina Haridusselts oma 25-aastast
juubelit, mil puhul seltsimajas peeti esi-
mesel jõulupühil aktus ning teisel pühil
kanti ette A. Kitzberg'i ja J. Simm'i rah-
vatükk „Kosjasõit“.

Pea kogu Haridusseltsi kestvuse aja on
energiliselt tegutsenud seltsi juures laulu-
koor, millist praegu juhatab tubli ja tun-
tud muusikamees J. Karheiding. Räpina
Haridusselts on korraldanud neli Räpina
laulupäeva.

Tartu. — 3. dets. korraldas Tartu Aka-
deemiline Helikunsti Selts solistide õhtu,
millel esinesid R. Peenemaa viiulil, L. Milk
klaveril ja A. Niitof — sopran.

Tori. — Tuntud muusikategelase kõstri
B. Habicht'i juhatusel töötavale Tori
„Salme“ seltsi segakoorile lisaks mõõdu-
nud sügisel asutati teine segakoor Tori
Mustajõeale, mida juhib kirjanik Mats
Mõtslane. Energilist tegevust jätkab ka
„Salme“ pasunakoor, millele juure on tul-
nud kaitseliidu Tori kompanii pasunakoor.

Viljandi. — 7. dets. läinud aastal esi-
nes „Koidu“ saalis oma esimese kontser-
tiga Ada Juurup, äsja Budapesti konser-
vatooriumi lõpetanud laulja. Kavas välis-
kui ka kodumaa autorite töid. Klaveril
saatis ja esines sooloonumbritega Leonid
Milk Tartust. Publikut kontserdil oli
rohkesti.

m a n, põhjendades loobumist halva tervis-
liku seisukorraga. *Lauljate Liidu* juha-
tus esialgselt ei pidanud uue üldjuhi vali-
mist tarvilikuks, kuna osa üldproovide
tööst on lubanud võtta oma õlule erisega-
kooride üldjuht prof. J. Aavik.

Vaimukultuuri näitus X üldlaulupeo ajal.

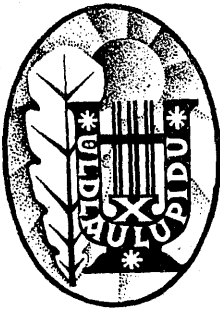
On kavatsus korraldada X üldlaulupeo
ajal meie vaimukultuuri näitus, millel oleks
pandud välja selgitavaid ja huvitavamaid
esemeid meie vaimukultuuri arengust esi-
mese üldlaulupeo ajast tänini. Eeskätt
aga leiaks — esmakordselt — väljapane-
kuina esitamist meie muusika arengulugu.
Näituse toimikond koosneb esindajaist:

1. Muusika Muuseumi Ühingust.
2. Kunstimuuseumist.
3. Eesti Rahva Muuseumist.
4. Riigi Statistika Keskbüroost.
5. Lauljate Liidust.

Näitus kavatsetakse korraldada mõnes
Tallinna kesklinna koolimajas.

X üldlauupeo märgid.

Möödunud aasta detsembris peetud X üldlauupeo märgi kavandite võistlusele oli saadetud 98 kavandit. Nende hulgast žürii tunnustas X üldlauupeo tegelaste

X üldlauupeo tegelasemärk

märgiks kõige sobivamaks kunstnik P. Luttein'i kavandi. Selle kavandi järgi valmistatud märgid jagatakse lauljaile mängijaile laulupeost osavõtu mälestuseks. Ovaalne märk kujutab päikest, selle ees kannelt kirjaga „X üldlaulupidu“ ja kõrval tammelehte. Kavandi eest maksti kunstnikule auhinnaks Kr. 50.—

X üldlauupeo publikumärk

Publikumärgi tarvis žürii tunnustas sobivamaks kavandi, mille autoriks osutus kunstnik J. Breiberg. Honorariks otsustati määrata Kr. 20.—

Rahad X üldlauupeo mälestuseks.

Liidu sellekohasele palvele vastu tulles riigikassa on otsustanud lasta liikvele 1-kroonised metallist vahetusrahad X üldlauupeo mälestuseks. Raha kavandite väljatöötus on antud meie tuntumate kunstnike hoolde.

Liidu poolt on esinetud palvega, et lastaks juubelilauupeo puhul liikvele ka postmärgid. Loodetavasti juubelimarke tuleb neli seeriat, — igatahes esialgu markide suhtes aga pole saadud veel lõpulikku selgust.

X üldlauupeo raadiotunnid pasunakooredle.

Pasunakoored muusikaline ettevalmistus X üldlauupeoks täies ulatuses saab alata alles käesolevast aastast, mil on ilmunud kõik laulupeo kavva võetud pasunakooredle palad. Lühike aeg, mis jäänud üldlauupeoks, kohustab kõiki laulupeost osavõtjaid pasunakoore asuma nüüd intensiivsele ja pidevale õppetööle.

Kahjuks ainelised võimalused ei luba korraldada pasunakooredle, millised asuvad võrdlemisi harvalt üle maa, eelproove sel kujul, nagu neid peetakse laulukooredle. Ka ei ole võimalik saata kohtadele instruktoreid, kes ühtlustaks ja kontrolliks õppetööd. Selle asemel Lauljate Liit korraldab pasunakooredle X üldlauupeo palade õppimiseks instrueerimiskursused raadio kaudu, nagu need toimusid möödunud aastal laulukooredle ja andsid häid tulemusi.

Kursused toimuvad igal pühapäeval, 15. jaan. — 19. märtsini, kella ½5—½6, mil Tallinna Ringhääling levitab X üldlauupeo raadiotunni, kus esinevad Tallinna suuremad orkestrid, kandes ette X üldlauupeo kavva võetud pasunakoorepalu, mille juures neid analüüsitakse ning antakse selgitusi õppimise ja ettekande kohta.

X üldlauupeo pasunakooredle kava.

Lauljate Liidu Pasunakooredle Sektsiooni juhatase poolt on koostatud X üldlauupeo pasunakooredle kava järgmisel kujul ja antud Liidu nõukogule kinnitamiseks:

1. E. Tamm — *Kalev ja Linda.*
2. E. Liinev — *Hõissa, simman!*
3. J. Tamverk — *Õhturahu.*
4. E. Liinev — *Kalurite tants.*
5. E. Aav — *Vikerlased.*
6. R. Kull — *Kodumaa.*
7. R. Kull — *Tuljak.*
8. E. Tamm — *Eesti rapsoodia.*
9. P. Karp — *Kügemäel.*
10. E. Tamm — *Pidulik Eesti Marss.*

Juhime orkestrite tähelepanu eriti kolmele viimasele palale, millised ilmusid trükist alles uueks aastaks. Ed. Tamme *Eesti rapsoodia* on asjatundjad arvanud Ed. Tamme, ühtlasi ka meie pasunakooredle noodikirjanduse silmapaistvamaks palaks, mis jääb meie pasunakooredle repertuaari n. ö. „raudvaraks“. Oma huvitavale väljatöötusele vaatamata see pala on mängitav ka väikeste orkestritega, mille koosseis vähemalt 13 pilli.

Teine uus pala P. Karbi' *Kügemäel* on noore helilooja esiktöö, mis aga P. Karbi viib meie pasunakooredle autorite esiritta, kellelt edaspidigi ootame väärtuslikku ja sobivat lisa meie pasunakooredle repertuaarile. *Kügemäel* on maitsekalt koostatud fantaasia rahvaaviisidest, mitte liiga pikk ega keerukas, vaid lihtne ja kaunis.

Nende koorijuhtide tähelepanu, kellele seni saadeti uued pasunakooripalad luna-ga, juhitakse sellele, et ültähendatud kaht pala tellimata luna-ga välja ei saadeta, mispärast palutakse kõiki, kes neid palu soovivad, saata tellimine.

Pasunakooride registreerimine X üld-laulupeole.

Väga mitmed orkestrid ei ole veel end registreerinud X üldlaulupeole. Seni pasunakooride registreerimisele ei tehtud takistusi, kuna põlnud ilmunud veel kõik kavva võitnud palad ning orkestreil ei olnud teada, kas need vastavad nende mänguvõimele. Nüüd aga, mil pasunakooride muusikalisele ettevalmistusele võidakse asuda ühegi takistusega, peaksid ruttama orkestrid ka registreerimisega, kuna tehnilistel põhjustel juba lähemal ajal on tarvilik teha kindlaks laulupeost osavõtivate kooride arv. Kõigile meile teada olevaile orkestreile on saadatud registreerimislehed. Kui aga mõni orkester, kes soovib end registreerida X üldlaulupeole, seni pole saanud registreerimislehte, siis palutakse see muretseda *Lauljate Liidust*, Tallinn, Lai 7.

X üldlaulupeo plakati

saamiseks *Lauljate Liit* võtab vastu kavandeid veebruarikuu jooksul. Plakat on mõeldud harilikus afiši formaadis, tekstiga: 10. üldlaulupidu ja eesti I muusikapidustused Tallinnas 22.—25. juunini 1933. a.

Väliskoorid X üldlaulupeole.

Lauljate Liidu juhatuse poolt saadeti kutsed Soome, Läti ja Ungari lauljaskonna keskkoondestele võtta osa X juubelilaulupeost oma esinduskooridega. Esinduskoore on palutud esineda X üldlaulupeol mõne lauluga.

Meeskooride kontsert muusikapidustuste ajal.

Kuigi X üldlaulupeo ajal peetavate eesti I muusikapidustuste kava esialgsel kujul on seatud kokku, ei ole seni saadud veel lõpulikke vastuseid asutisilt, millised üht kui teist korraldavad, seetõttu oleks varajane teatada seda kava.

Enamvähem lõplikult on aga selgunud muusikapidustuste sarjas peetava meeskooride kontserdi üksikasjad. Kontserdil esinevad ühendkoorina 8 meeskoori 400 lauljaga. Ühendkoore juhib E. Aav. Ühendkooride kavas on järgmised laulud:

1. *Tervitus* — T. Vettik.
2. *Ei mul ole isamaaja* — K. Türrpu.
3. *Lilleside* — E. Võrk.
4. *Ühte laulu tahaks laulda* — E. Aav.

Need laulud ilmuvad eriväljaandena üksikutel lehtedel *Rahvakooride* ja *Eesti Laulu* eeskujul, — ühtlasi sellega luuakse alus meeskoorilaulude perioodilisele kirjastamisele.

Päale ültähendatud 4-ja laulu kontserdil kannavad ette üksikud koorid laule oma repertuaarist.

Üldlaulupeole rahvariideis.

On muutunud ilusaks traditsiooniks, et lauljad-mängijad meie rahvuslikel pidustusil — laulupidudel kannavad rahvariideid. Mitte ükski, et rahvariiete kandmisega elustub rikkamaid ja omapärasemaid alasid meie rahvakunstist; laulupidudel isaisadest pärineva kombe järele riietuse kandmine olgu rahvusaate ja meie rahva vanakultuuri austuse tunnusmärgiks. Ja seda enam, et eesti vanad rahvariided oma värviküllusega ja omapärase iluga on täiel määral nauditavad ka tänapäeva nõudlikule silmale.

Lähenevaks juubelilaulupeoks on tegelaskonnal aeg hakata korraldama riietumisküsimust, kuna see seotud aineliste kuludega, milledest pikema aja jooksul vast kergem saada üle. Teatavasti vanadel eestlastel riietus oli kujunenud igas maakonnas erilaadseks. Tuleks pidada silmas ka nüüd, et kooride riietus oleks vastav maa kohale, et harjulased kannaksid muistseid harjulaste riideid, virulased — virulaste, läänlased — läänlaste omi jne., — et koorid oleks riietatud ühtlaselt, ning seejuures iga üksik riietus oleks stiilipuhas, koosneks vaid vastavas maanurgas tarvitusel olnud elementidest.

Tuleks pidada silmas ka meeste päakatteid, kuna seni väga tihti oleme näinud kantavaid kaabusid ja kübaraid, mis küll vastavad rahvariide laadile, kuid on sedavõrd luitunud, määrdunud ja vanad, et neid ei saaks pidada suurele rahvuspeole vääriliseks!

Kuidas korraldada rahvariiete valmistamist, mis materjalist, kus kohal valmistada, milliste hindadega jne., nende küsimuste kohta anti üksikasjalisi seletusi *Kodutööstuse Edendamise Keskseltsi* poolt rahvariiete propagandaõhtul Tallinna Tütarlaste Kommertskooli saalis. Samas demonstreeriti rahvariideid (25. erikostüümi). Seletusi andis Naiskutsekooli juhataja pr. V a r m a.

Kuna aga suurel osal lauljail polnud võimalik selleks õhtuks Tallinna sõita, siis kogu propagandaõhtu kava anti edasi raadioteel. See ettekanne lahendas palju küsimusi, mis kellelgi rahvariiete küsimuses võis olla tekkinud.

Naiskutsekooli poolt valmistatud rahvariiete-kostüümide kavad kavatakse kord-

korral avaldada „Päevalehe“ moe-osas, siis säält jälgides avaneb võimalus täiendada neid muljeid ja lahtiseid küsimusi, mis võis jääda propagandaõhtul raadio-teel.

Lõppeks märgime, et rahvariiete muretsemine juubelilaulupeo ajaks on kooridele ja lauljaile soovitav, kuid mitte sugugi kohustuslik, kuna majanduslikult raske aeg ei luba paljudel soovitava riituse pääle teha kulutusi.

Esimesed X üldlaulupeost eemale jätud koorid.

15. jaan. s. a. oli korraldatud Puka alevi X üldlaulupeole registreeritud meeskooridele eelproov, millele pidi tulema neli meeskoori ümbruskonnast. Eelproovi koht ja aeg oli kooridele teatatud kahel korral, ruumid valmis kuulatud ja kõetud, — ent kui meeskooride üldjuht J. Simm sõitis Pukka, siis selgus, et ei määratud kellaajaks ega ka hiljem ilmunud proovile ühtki lugupeetud härradest, isegi mitte Puka alevi *Vabat. Tulet. Ühingu* meeskoori liikmeid keegi.

Lauljate Liidu juhatus, kaaludes tekkinud olukorda, ei võinud teha muud järeldust, kui et Puka eelproovile määratud meeskoorid üldse ei kavatse võtta osa üldlaulupeost, või mõtlevad seda teha ilma

ettevalmistuseta. Et hoiduda edaspidi Pukas asjatutest eelproovikuludest, Liidu juhatus otsustas kustutada X üldlaulupeo tegelaste hulgast *Puka Vabatahtl. Tuletõrje Ühingu, Arula* algkooli ja *Hellenurme Haridusseltsi „Püüde“* meeskoorid. Erand tehti vaid selles ringkonnas asuvale *Otepää Meeslaulu Ühingu* meeskoorile, millise juht varem teatas, et kauge maa ja halbade teede tõttu nemad ei saa võtta osa eelproovist.

Need on esimesed koorid, keda tuli jätta eemale X üldlaulupeost. Loomulikult *Liidu* juhatus niisugust otsust ei teinud kergel käel ega mingi karistamise tagamõttel. *Liit* on täiel määral vastutav X üldlaulupeo muusikalise õnnestumise eest, seepärast temale jääb õigus nõuda, et laulupeost osavõtvad koorid suhtuksid nõuetava tõsidusega selle suurpeo ettevalmistusse. Teiseks, *Liit* ei näe üksi väärtust paar päeva kestvas pidustusis *Lauluväljal*, vaid samuti selles muusikalisel töös, mida laulupeo eel ja puhul tehakse kõige laiemates hulkades. Kes ei taha tunnustada seda muusikalist tööd ja tahab tulla X üldlaulupeole kui peole lõbutsema, see ei saa nõuda, et temale kulutatatakse neid summe, mis määratud muusika edendamiseks, — see peab tulema siis juba külalisena, lunastades pääsetähe.

Mitmesugust

Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoori külaskäik Riiga.

Riia meeskoori *Dziedonis'e* küllakutsel *Tallinna Meestelaulu Seltsi* meeskoor korraldas 30. jaan. s. a. kontsertreisü Riiga. Vastuvõtt Riias kujunes äärmiselt külalislahkeks ja meeldivaks. Juba pühapäeva hommikul, tallinlaste saabudes Riiga, neid oli jaama kogunenud vastu võtma arvukalt *Dziedonis'e* liikmeid, ajakirjanikke ja muusikasõpru. *Dziedonise* meeskoor tervitas tallinlasi *Vigners'i* poolt seks puhuks loodud lauluga, millele järgnes kummagi koori esimehe tervituskõne ning *TMS-ilt* M. Hermann *Meeste laul. Dziedonise* daamidekomitee poolt kinnitati igale *TMS-i* lauljale rinda lill. Riia Eesti *Haridusseltsi* poolt tervitas suguvendi seltsi esimees härra Koppel, millele järgnes *TMS-ilt* laul.

Hommikueinet võeti *Schvarts'i* kohvikus, kust mindi Eesti kirikusse jumalateenistusele, mille ilustuseks lauldi vaimulikke laule.

Päälõelunal koguneti Läti vabadusvõitlejate vennaskalmistule, kus pandi tallinlaste poolt pärg. Kella poole seitsmeks olid külalised kutsutud Läti presidendi härra *Kviesis'e* poolt vastuvõtule lossi valgesse

saali, kus laulumehi esitles presidendile Eesti charge d'affaires *Mölder*. Presidenti tervitas *TMS-i* esimees härra Ruubel, millele vastas president soojade sõnadega. Külalistele serveeriti kohvi.

Koori kontsert toimus õhtul Riia Käsitöölise Seltsi saalis, mis oli viimse kohani välja müüdnud. Muuseum oli kontserdile ilmunud ka Läti pääminister *Skujeniaks*, välisminister *Sarinš* ja teisi tähtsamaid Läti avaliku elu tegelasi. Ettekannete vahel toodi tervitusi Läti kooridelt, annetati lilli, mälestusalbumeid jne. Pääle kontserti, mis leidis sooja vastuvõttu kuulajais, oli korraldatud bankett, mille esistujaks oli välisminister *Sarinš*. *TMS-i* poolt annetati banketil *Dziedonise* koorile Eesti koori lipp graniidist alusel, ning teatati *TMS-i* esimehe poolt, et minister *Sarinš* on valitud *TMS-i* auliikmeks, sõpruksliikmeiks aga *Dziedonise* esimees *Zalite*, helilooja *Vigners* ja sekretär *Krums*, kellele annetati sellekohased diplomid.

Järgmisel päeval einestati suguvenna *Kornelius Vares*e lokaalis, muu osa päevast veedeti linna vaatamisväärsustega tutvudes. Õhtul oli korraldatud lahkumisõhtu *Dziedonise* poolt, mis kestis ülevas meeleolus kuni rongile minekuni.

Miina Herman'i juubel.

Eelilooljal ja koorijuhil *Miina Hermann'i* l täitus mullu talvel 50 aastat sellest, mil ilmus trükist ta esimene koorilaul — see oli *Isamaa, õitse sa*, milline ilmus *Isamaa kalendris*.

Ühtlasi täitus sellest 40 aastat, mil *M. Hermann* esimest korda asus juhutama laulukoori.

Nende juubelitähiste puhul Tallinna Naisklubi korraldas 8. det. 1. a. Seltskondlikus Majas austamisõhtu. Juubilaritervitas Naisklubi juhataja *pr. Einbund*, mille järele *pr. Villmer* kandis ette *pr. Steinmann'i* pühenduse juubilarile. *M. Hermann'i* soololaule kandis ette *Aino Tamm*, millele järgnes *pr. M. Reisik'u* peakõne ning soololaule *prl. Betlem'i*lt ja koorilaulu Naisklubi kaksikkvartetilt. Juubilarile annetati lilli ja kingitusi.

Avaliku *M. Hermann'i* juulerikontserdi korraldab Lauljate Liit 10. veebruaril „Estonia“ kontsertsaalis, millel esinevad ettekannetega „EMO“ ja Tallinna Meeste-laulu Seltsi koorid, soololauludega *prl. Betlem* ja *hrra Visman*, kuna klaveril saadab *E. Avesson*.

Kontserdi puhastulu läheb juubilarile.

Oodatavaid kontserte Estonia kontsertsaalis.

1. veebr. — Henri Marteau viiulikontsert.

10. veebr. — Miina Hermann'i juubelikontsert EMO' ja TMS'i kaastegevusel; juhatavad prof. J. Aavik ja prof. A. Topman.

19. veebr. — Koolinoorsoo Ühingu segakoori kontsert.

23. veebr. — Tallinna Malevkonna ja Kalevi orkestrite ühine kontsert.

24. veebr. — Pidulik rahvakontsert Vabariigi 15. aastapäeva puhul.

□

21. veebruaril arvatavasti esineb Juta Kippasto kontserdigal klaveril.

Edaspidi on oodata järgmisi külastusi: Carlo Zecchi — klaver; Ungari naiskvartett (I ja II viiul, viola, cello, klaver); Sebastiani — orkestrikontsert; Oskar Fried — orkestrikontsert; I. Stravinski — klaver; Belgia trio (viiul; cello, klaver); Babin'i ja Bronski konts. kahel klaveril; Marcel Ciampi — klaver. Kohalikest ülesastumistest on näha ette Tallinna Rahvaulikooli segakoori kontserti T. Vettik'u juhatusel ja Brahms'i requiem'i täitmist saksa koori poolt Sevigi'i juhatusel.

Määrati X üldlaulupeo piletite hinnad

Lauljate Liidu juhatus päle pikemaid kaalutlusi otsustas esialgselt määrata kind-

laks X üldlaulupeo istekohtade jaotuse ja pääsmete hinna. Selle järele istekohti oleks:

I	platsi	1.800	istet,	pääsme	hind	Kr.	3.—
II	„	5.300	„	„	„	„	2.—
III	„	10.000	„	„	„	„	1.—
IV	„	8.000	„	„	„	„	0.75

Pääseselle esimesel laulupeo päeval seisu-kohti 15.000, teisel ja kolmandal päeval kummalgi 25.000, hinnaga à 50 senti.

Seega üldiselt piletid on odavamad, kui eelmisel üldlaulupeol ning istekohti märksa vähem. Erilist rõhku tahetakse panna sellele, et odavama pileti lunastajad, või koguni seisuplatside pileti omanikud ei pääseks istuma kallimatele kohtadele, millist väärnähet ei suudetud hoida ära eelmisel laulupeol ja millest siis tekkis paljudel mulje, et kõik istekohad olid müüdnud välja.

Samuti tahetakse teostada piinlik kontroll lauljate suhtes, et nende kaasabil ei pääseks laulupeole piletiita mittelauljaid, mida kahjuks eelmisel üldlaulupeol har-rastati võrdlemisi suurejooneliselt, kasu-tades selleks tegelasmärke, millega teatavasti oli pääs peole vaba.

Päevaraamat orkestreile.

1931. a. Tallinnas peetud pasunakoori-juhtide konverentsil tehti *Lauljate Liidu Pasunakooride Sektsiooni* juhatusel üles-andeks töötada välja orkestri päevaraamat, millesse märgitaks tähtsamaid andmeid orkestri kohta, selle õppetöö, esinemiste, repertuaari, koosseisu jne. kohta. Sellase päevaraamatu pidamine tingimata toob kaasa teadlikkuse orkestri töö korraldamisel, aitab kaasa distsipliini, vastutuse-tunde ja ka ühtkuuluvuse tunde arenemi-sele. Orkestril on võimalik saada igal ajal ülevaadet oma tegevusest, leida puudusi ja nende põhjusi ning asuda nende kõrvaldamisele. Ühtlasi on võimalik nende päeva-raamatute kokkuvõtete varal ka *Lauljate Liidu Pasunakooride Sektsioonil* saada ülevaadet meie pasunakooride tegevusest ning juhtida oma tööd vastavalt sellele.

Nüüd võime teatada kõigile pasunakoo-ridele, et orkestri päevaraamat on ilmunud trükist ning saadaval *Lauljate Liidu* büroos hinnaga L. L. liikmeile Kr. 1.50, teistele Kr. 1.75. Päevaraamatu pidamine ei sün-nitada mingeid raskusi.

Sektsiooni juhatusel on õigus igal ajal nõuda *Liidu* liikmeilt-pasunakooridelt väl-javõtteid päevaraamatust.

E. Võrk asus Tartusse.

Helilooja Enn Võrk, kes valiti uueks Tartu ülikooli muusikaõpetajaks, asus kohustetäitmisele ja kolis lõplikult Tartusse.

Eesti Akadeemiline Helikunsti Selts

kavatseb hooajal korraldada: Wagneri-õhtu (tema 50. a. surmapäeva puhul) loenguga; Brahms'i kammermuusika-õhtu (tema 100. a. sünnip. puhul), milles esikohal seisab klarnetikvintett keelpillidega; Beet-hoveni-õhtu (eesotsas kvartett F-dur op. 59).

Tartu Ülikooli kirik sai uue organisti.

Helilooja E n u V ö r k, kes teatavasti uuest aastast alates asus Tartu Ülikooli muusika õppetooli juhatajaks, on nüüd valitud Ülikooli kiriku organistikks, kuna tema abiks valiti endine Tallinna Toomkiriku organist pr. L a m b e r t.

Eesti helitööde kontsert välismaal.

Gesellschaft zur Pflege zeitgenössischer Musik Leipzigit korraldab veebruarikuul kammermuusika kontserdi, mille kavas seisavad: H. Elleri viiulisonaat klaveriga, Eug. Kapi klaveritrio, R. Pätso *Külastseenid* — süit klaverile, M. Saare 3 soololaulu ning A. Vedro' Lembitu aaria op. *Kaup* ja soololaul *Tähile*.

Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Selts 25-aastane.

Kolmekuningapäeval pühitses oma 25-e aastast juubelit Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Selts. See on kindlasti elujõulisemaid ja teeneterohkemaid eesti seltsi mitte üksi välis- vaid ka kodumaal. Muude harrastuste kõrval seltsil tegutseb arvuka perega segakoor, milline on ka Lauljate Liidu liige. Koori noor ja energiline juht A. Redlich, hiljuti lõpetanud Tallinna konservatooriumi, on alati huviga kontaktis kodumaa muusikaeluga ja eriti uudis-tega koorilaulu alal.

Kontrabassikunstnik Ludvig Juht

esines Riia ringhäälingus 2. veebruaril kell 8 õhtul oma uue kontrabassi kontserdiga cis-moll, millist ettekannet saatis ringhäälingu orkester prof. J. Medin'i juhatusel.

Gerhard Krause tuleb Tallinna.

Tuntud saksa kriitik ja rahvusvaheline kunstireferent Gerhard Krause viibib 18.—26. veebruarini Tallinnas, et jälle lähemalt kontakt luua eesti muusika- ja teatri-eluga.

Teatavasti on Gerhard Krause väga palju kirjutanud eesti kunsti üle ja kavatseb mitme Euroopa raadiojaama kaudu selle kohta võtta sõna. Tallinnast sõidab

kriitik Helsingi, tuleb aga jälle tagasi mõneks päevaks, kus ta sellel ajal loodab kuulda ka uut ooperit, olles huvitatud eesti rahvusliku muusika ilmeist.

Uus muusikaajakiri Soomes.

Soomes käesoleva aastaga algas ilmumist uus muusikaajakiri *Musiikkitiö*, säveltaiteellinen aikakausleht, — nii siis heliloojate häälekanaja. Toimkonnas on nimetatud üle kümne tuntud helilooja nime. Vastutavaks toimetajaks Martti Turunen. Välimueslt ta tuletab meele Soome senist muusikaajakirja *Musiikkilehti*, sisult määratud muusika-haritlaskonnale.

Londoni ooperihoone lammutatakse.

Üleilmiselt kuulus Londoni „Covent Gardeni“ ooperihoone on määratud lammutamisele, et anda ruumi uuele, moodsale turukaubamajale, kuna ooperihoone ees asuvale turule on jäänud ruum kitsaks. 74 aastat on kõlanud „Covent Gordeni“ ooperis maailma parimate lauljate hääled, on mänginud orkester kuulsamate dirigentide juhatusel. Akustiliselt seda ooperisaali peeti parimaks maailmas, temasse mahtus 2000 kuulajat. Ooperihooaeg kestis tavaliselt 10 nädalat, muul ajal oli saal üüritud välja kinodele või tantsuetendus-teks.

Caruso' heliplaate uuendatakse.

Ühel inglise inseneril on õnnestunud vana, kulunud heliplaatide järele elektri kaasabil valmistada uusi, milledest kõrvaldatud kõik kulunud plaatide vead.

On asutud selle uue meetodi abil uuedama ilmakuulsa tenori Caruso' heliplaate, millistest mõnede koopiade tagavarad juba lõpukorral.

Caruso üldse on laulnud 154 heliplaati, mille eest ta saanud honorari 600.000 naela.

Kaastööliste.

Käesoleval aastal *Muusikaleht* hakkab ilmuma kuu lõpus ning materjalid vastava numbriga jaoks tuleksid toimetusele kätte saata hiljemalt 20-daks kuupäevaks. Teated palutakse anda edasi värskel kujul; vastasel korral nad jäävad kasutamata. Trükitehnilistel põhjustel allakriipsutusi on soovitatav teha pliiatsiga, et ühtlustamine ei tekitaks raskusi. Ka tuleks paberist täita ainult üks külg ja jätta tühi äär.

Senise tegevuse eest avaldame kaastööliste suurimat tänu ning loodame, et veelgi enam tihenevad sidemed vastastikusel ülesannete täitmisel. Toimetus.

Nali naljaks

„Miina“.

Kas meil on populaarseid muusikatege-
lasi?

On küll!

Kui keegi muu mitte, siis vähemalt Miina Hermann! Kui juba öelda: „Miina“, siis teab iga eestlane, et jutt on Miina Hermannist.

Kusagilt muusikaasutisest saadeti kord kiri Miina Hermannile. Aadressi kirjutaja jõudis valmis osaga: „V. a. prl. Miina“, siis segati teda, kutsuti mujale. Pärast tagasi tulles aga unustas ta, et ei jõudnud aadressi lõpetada, aetas hajameelsusest kirja valmiskirjade hulka ja — läkski kiri „V. a. prl. Miinale“! Läks Tartu ja prl. Hermanni kätte! Sest kes see muu on meil v. a. prl. Miina, kui mitte Miina Hermann, seda teab ju aga postiljongi!

Kas mees või muusika?

Pärast seda, kui prof. A. Kapp oli kirjutanud oma *Hiiobi*, see ette kantud, ning prof. A. Lemba seda ka arvustanud, juhitud mõlemad professori-härrad tänaval vastamisi ning — möödunud üksteisest nii vaikselt, kui see iganes võimalik.

Siiski prof. Kapi südamele pole andnud rahu niisugune „surnuks vaikimine“ — pöördunud, läinud tagasi ja sõnanud prof. Lemba le:

— „Kuule, kas sa pidasid mind *Hiiobi* muusikaks, et sa mind ei tundnud?“

Mis teha, kui noote ei osteta!

Kui Mart Saar oli juba paar aastat *Muusikalehe* toimetajaks ja muidu ka enam-vähem igapäevane *Lauljate Liidu* inimene, siis tuli ta ühel päeval *Liidu* büroosse, ilmatusuur pakk süles. Laskis landeda selle paki põrandale ja küsis:

— „Kas te siin noote kah müüte veh?“

Miks ei müü! On müüdnud alati, algusest päälle!

— „Ükskord lolli päaga sai lastud ühte oma laulu trükkida... Seisis see pakk mul mõnda aastat juba kapiserval, tõi teise õige teile, ehk saate mõne noodi ära müüa!“

Ja pakist tulid nähtavale noodid, nii puhtad ja kaunisti kümnekaupa pandud, nagu nad trükikojast teele saadetud!

Vaatab Mart nukra pilguga oma varandust ja sõnab siis:

— „Oleks kulunud teistele õige mõni ropp pilt päälle trükkida, siis ehk mõni ostaks teisi kah!“

Naised, need naised!

Juku Simm'ist räägitakse niisugust juttu, et — pidanud kord kirikus peksa saama!

Üks meie provintsilinnadest aastate eest kavatsenud niisugust muusikalist suur-sündmust, et tahtnud kanda ette Mozart'i *Requiem*. Proove ja harjutusi korraldatud ikka küllalt kohe, aga ega Mozart ole naljatada! Kui Juku Simm, keda palutud seda ettekannet juhutama, saabunud provintsi ja teinud pääproovi, siis selgunud, et asi on kõike muud, kuid mitte hää! Eriti ühel raskemal kohal sopranitega pole kuidagi läinud. Katsunud Simm korra ja teise, kolmanda ja kümnenda, aga — sopranid ei võta välja, mida välja võtta vaja! Katkenud siis Simm'i kannatus, virutanud taktikepiga vastu pulti ja sajatanud: „Kuradi naised!“ — aga pahameele lahutamiseks (kas see peaks tõsi olema?) lasknud koguni lirtsaka läbi hammaste üle vääriversa alla kirikusse!

Oli, kuidas oli, aga ju siis ikka kiriku pühadust teotati, — ning köstrid-kellamehed-vöörmündrid tormanud Jukukese kallale, nii täis tulist viha, et vaat' sulle, ei anna aega teisel enam mööda treppe allagi tulla, vaid viskavad jalamaid üle kooriserva! Mõnede muusikast siiski lugu pidavate lauljate kaasabil ikkagi suudetud Juku Simm veel säästa eesti muusikale, kuid Mozart'iga ja *Requiemiga* jäänud asi katki!

Juba läbi!

Kas võib nõuda orkestrijuhilt, et ta tunneks huvi kõige vastu, mis ta orkestriga peab mängima? Vähemalt sel juhul, kui kõne on suveorkestrist, kes mängib kolm korda nädalas õllekorkide paukumise ja praetaldrekute kõlina saatel!

Vähemalt Juku Simm'ist võib oletada, et tema kunstiline credo ei luba simuleerida suurt vaimustust ja väljendust niisuguse heliteose puhul, mis ta maitsele ei vasta!

Kord *Vanemuise* aiakontserdil Simm juhitanud midagi Eilenberg'i, Blankenburg'i, Siede või Kettelbey rikkalikust mageduse salvest, lõonud lihtsalt takti, ise, jumal teab, millele mõeldes.

Sellest siis juhtus nii, et orkester juba lõpetas, aga — Simm ikka veel vehkis edasi!

„Juba läbi!“ Julienud siis keegi orkestrist tähendada, mispäale Simm rahulikult tähendanud: „Olge meheks, et juba lõpetasite!“

PÄATOIMETAJA
JUHAN AAVIK

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium: Enn Võrk,
Albert Üksip ja Harry Malm

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinna, Lai 7, telefon 431-82

Helikunstnike aadresse

Tallinna:

- Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, S. Roosikrantsi 8-a—1.
- Einer, Helmi, Estonia ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, Estonia teatri-maja, tel. 460-37.
- Franz, Erika, pianist, Kopli tn. 26—3.
- Hellat-Lemba, L., konserv. lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Hermann, Otto, helilooja, Aia tn. 12—1.
- Jentson, Amanda, konservat. van. õpetaja, Pühavaimu tn. 15—8.
- Järv, Ida, kontserdilaulja, lauluõpetaja, Tähe tn. 38, Nõmme.
- Laan, Herbert, viiulikunstnik, Tatari tn. 21-a—15.
- Leemets, Vold., Metsa tn. 12, Nõmme.
- Lipand, Ella, kontsertlaulja, häälesaadja, Heeringa tn. 12-a—20, tel. 304-15.
- Mesiäinen, E., muusikaõpetaja, Tallinn, Rohu tn. 17—10.
- Mohrfeldt-Viitol, H., konservat. van. klaveriõp., V. Tartu mnt. 12—11, tel. 455-97.
- Murrik-Polonsky, Niina, klaveristuudio, Tõnismägi 7, tel. 449-58.
- Päts, Magda, kontserdilaulja, lauluõpetaja, Raua tn. 33—4.
- Riives, Valentine, Tehnika tn. 16-f—1, tel. 428-60, küsida 192.
- Tamm, Aino, Tallinna konservatooriumi lauluõpetaja, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.
- Tenno, Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni tn. 4—7, tel. 447-78.
- Vaks, Julius, trompetist, konservat. van. õp., Falkpargi tn. 18—7.
- Vörk, Enn, Tartu, Näituse tn. 7.

Tallinna:

- Neggio, Gerd, tantsu- ja liikumisstuudio, Lai tn. 43.
- Olbrei, Rahel, ballettmeister, Tallinna, Kreutzvaldi tn. 17—29.
- Weiden, M. klaveristuudio, S. Tartu mnt. 40—2, II kord.
- Joa, Frieda, pianist. Klaveritunnid. Kopli tn. 28—19, tel. 465-19.
- Plaks, Olga, pianist. Klaveritunnid, Janneni tn. 5—2.

Klaveritööstus K. SAAR

Lilivalata 32 Telefon (20)798

Soovitab
otse töökojast **pianinosid,**

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võistlevad välismaa kuulsam. firmade omadega. Parimaks tõenduseks — ostud ja soovitusd muusika-tundjailt.

AUG. KRISTAL'i keelpillide tööstus

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12

Telefon 32-21.

Asut. 1889. a

Tuntud kui kõige vanem ja suurem tööstus Eestis — soovitab oma ladust ainult kõrgeväärtuslikku tööd — kättesaadava hinnaga

Perandused — ruttu ja hästi

AUGUST PERMANN

Klaverimeister ja -häälestaja

Tallinn, Vambola t. 8—15

P. PRESSNIKOFF

Kontsert — saade — tunnid

klaver ja orel

Tallinnas ja väljaspool

Tallinn, Niine 9-a — 7

Kõnet. 10—11 ja 6—7

Hugo Schüts

Viiulikunstnik. Estoonia

teatri kontsertmeister.

Viiulitunnid

Kunderi 6-2

Ilmus trükist

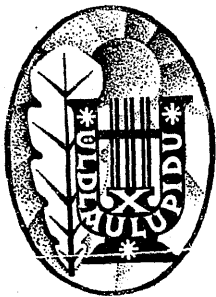
E. Aav:

„Ainus palve“

soololaul sopranile või
tenorile

Hind Kr. 1.—

Pääladu: Eesti Lauljate
Liidus, Tallinna, Lai t. 7

Prii sõit laulupeole

ja

miljon senti pääle- kauba!

Sõit X üldlaulupeole on kahtlemata erakorraline väljaminek, millele peab hakkama mõtlema juba nüüd. Kes aga ei sooviks „priisõitu“ laulupeole, ja päälekauba võita veel miljon senti!

Seda saavutada on võimalik igal kooril!

Koorile, kes kuni 6. maini 1933. a. müüb ära protsentuaalselt (vastavalt enda lauljate arvule) kõige rohkem X üldlaulupeo loterii pileteid, võimaldab Lauljate Liit prii sõidu raudteel üldlaulupeole ja tagasi, või kahe-nädalase tasuta häälesäade kursuse.

Nii siis: püüdke müüa X üldlaulupeo loterii pileteid rohkem, kui ükski teine laulukoor!

Tähelepanu! Lauljate eripreemijaid võivad saada ainult need, kes rahasaatmise juures rahakaartile märgivad, millise koori liikmeks nad on. Lauljatel, kes laulavad mitmes kooris, tuleb märkida ainult üks koor.

1933. a.

MUUSIKALEHE

tellimiste vastuvõtt avatud

1933. a. — X aastakäik.

Päätoimetaja: prof. J. Aavik, tegev toimetaja: Ed. Visnapuu, toimetuse kolleegium: E. Võrk, H. Malm, A. Üksip.

TELLIMISHIND 1933. AASTAKS:

Lauljate Liidu liikmeile 2 krooni, teistele 2 kr. 25 senti.

Poolaastas L. L. liikmeile 1 kr. ja teistele 1 kr. 15 senti.

TELLIMISI VÕTAVAD VASTU:

„Muusikalehe“ levitajad koorides, kõik postiasutised, muusikaärid ja raamatukauplused ja „Muusikalehe“ talitus, Tallinn, Lai 7.

Tellimishinna võib saata ka postmarkides kirja-ümbrikus.

„Muusikaleht“ meie ainukese muusikaajakirjana ei tohi puududa ühegi muusikasõbra kodus! Ainult „Muusikalehte“ lugedes olete kontaktis kodumaa ja välismaa muusikaelu arenguga, saate täieliku ülevaate uutest kirjastatud heliteoseist, ainult „Muusikalehest“ leiate tarvilikke näpunäiteid muusikaõppelisis küsimusis.

ERITI VAJALIK ON „MUUSIKALEHT“ KOORILAUJAILE JA -MÄNGIJAILE,

kuna läheneva X üldlaulupeo teated ja korraldused, üldjuhtide kirjutised laulupeo kavas olevate helitööde õppimise kohta, eelproovide ülevaated ja korraldused, jne., jne. ilmuvad täielikult ainult „MUUSIKALEHES“.

Ärge hilinege tellimise uuendamisega!

„Muusikalehe“ toimetuse ja talituse aadress:

Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

**Kultuurkapitali Helikunsti
Sihtkapitali Kirjastusfond**

Ilmus trükist:

1. M. Saar: „Hetk“, klaverile Hind 85 snt.
2. P. Süda: „Ave Maria“, orelile „ 85 snt.
3. A. Kapp: „Vaimulik aaria“ sopranile
või tenorile oreli saatel „ 1 kr. 50 snt.

Varem Kultuurkapitali väljaandel ilmunud:

SOOLOLAULUD

1. A. Vedro „Kuldne koit“ Hind kr. 1.50
2. J. Aavik „Kokuigatsus“ „ „ 1,75
3. E. Aav, Juta aaria oop.
„Vikerlased“ „ „ 1,75
4. J. Jürgenson „Ei püsi
neist ükski“ „ „ 1,25
5. M. Saar „Viis soolo-
laulu II“ „ „ 3,50
6. M. Saar „Pulmalaul“ „ „ 0,85
7. M. Saar „Olin enne eide
kodus“ „ „ 0,85
8. M. Saar „Süö karja“ „ „ 0,85
9. M. Saar „Lauliku talve
üksindus“ „ „ 0,85
10. M. Saar „Tuule hõlmas“ „ „ 1,25
11. A. Vedro „Tähile“ „ „ 1,75
12. M. Saar „Viis soolo-
laulu“ „ „ 2,—

KLAVERILE

1. H. Eller „7 prelüüdi“ . Hind kr. 3,—
2. J. Aavik „Klaverisonaat“ „ „ 1,50
3. A. Lemba „Toccata ja
Fuga“ „ „ 1,—
4. A. Lemba „Fantaasia“ „ „ 1,—
5. M. Saar „Kaks prelüüdi“ „ „ 1,—

VIULILE

1. Heino Eller „Männid“ Hind kr. 1,75

**Pääladu ja üksikmüük Lauljate Liidu büroos,
Tallinna, Lai tän. 7**

Saadetakse välja posti teel, kui raha saadetakse ette. Müügil suuremates
raamatukauplustes ja muusikaärides!